

SEPA:n vaikutus yrityksen maksuliikenteeseen

Koivunen, Saijamarja

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Kerava

SEPA:n vaikutus yrityksen maksuliikenteeseen

Saijamarja Koivunen
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Huhtikuu, 2010

Saijamarja Koivunen

SEPA:n vaikutus yrityksen maksuliikenteeseen

Vuosi 2010 Sivumäärä 60

Opinnäytetyön aiheeksi valittiin SEPA (Single Euro Payments Area) ja sitä tarkasteltiin yritysten näkökulmasta. SEPA tarkoittaa yhteistä euromaksualuetta maksuliikenteelle. SEPA:n päämääränä on luoda perusmaksuliikepalveluille yhteiset standardit ja käytännöt. Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia, miten SEPA vaikuttaa suomalaisten kansainvälisten yritysten maksuliikenteeseen. Tavoitteena oli selvittää, miten yritykset suhtautuvat SEPA:an ja miten ne ovat siihen valmistautuneet. Lisäksi haluttiin selvittää, mikä on yritysten SEPA- valmius tällä hetkellä sekä mitä hyötyjä ja haittoja SEPA:sta koituu niiden maksuliikenteelle.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys koostuu kokonaisvaltaisesti SEPA:sta. Siinä halutaan selvittää mikä SEPA on, miksi se otetaan käyttöön sekä mitkä ovat sen tärkeimmät tavoitteet ja toimijat. Lisäksi halutaan tuoda esille, miten SEPA on toteutettu Suomessa ja miten se toimii yritysten näkökulmasta. Teoreettinen viitekehys koostuu pääosin Finanssialan Keskusliiton, Euroopan keskuspankin, Euroopan komission, Suomen Pankin, eri Suomessa toimivien pankkien, Basware Oyj:n sekä OpusCapitan erilaisista julkaisuista ja selvityksistä SEPA:an liittyen.

Opinnäytetyö on luonteeltaan tutkielmatyyppinen. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista tutkimusta. Tutkimuksen tiedonkeruumuotona hyödynnettiin sähköpostihaastattelua. Kohderyhmänä toimivat suomalaiset kansainväliset yritykset. Kohderyhmään on valittu kyseiset yritykset, koska SEPA vaikuttaa voimakkaimmin juuri kansainvälisiin yrityksiin.

Tutkimustuloksena voidaan todeta, että SEPA vaikuttaa yritysten maksuliikenteeseen uusien taloushallintojärjestelmien ja maksuliikenneohjelmistojen hankintojen sekä näiden päivitysten myötä. Nämä toimenpiteet vaativat yrityksiltä taloudellisia resursseja ja uusien toimintatapojen sisäistämistä. Suurin osa vastaajista näkee SEPA:n positiivisena asiana maksuliikenteen tehostumisen myötä. Merkittävimmät SEPA:sta koituvat hyödyt yrityksille ovat mahdollisuus kassanhallinnan ja maksuliikenneprosessien tehostamiseen ja parantamiseen. Tämä on mahdollista, koska maksuliikenne yhdenmukaistuu. Suurimpana haittapuolena voidaan todeta uuden kansainvälisen suoraveloituspalvelun toimivuus ja sen riskitekijät.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että suurin osa suomalaisista kansainvälisistä yrityksistä ei ole vielä päivittänyt omia järjestelmiään ja ohjelmistojaan SEPA-aikaan. Kaikki Suomessa toimivat pankit eivät vielä kykene tarjoamaan SEPA-palveluita yritysasiakkailleen. Tämä on voinut olla osasyynä yritysten SEPA -valmiuden siirtymiseen vuoden 2010 puolelle.

Asiasanat: SEPA, maksuliikenne, sähköinen taloushallinto, kassanhallinta, euroalue

Saijamarja Koivunen

SEPA's Effect on a Company's Payments Traffic

Year	2010	Pages	60
------	------	-------	----

SEPA (Single Euro Payments Area) is the subject of this thesis and it was examined from the companies' point of view. SEPA means a common Euro Payments Area for payments traffic. SEPA's goal is to create a basic contribution of business services with the same standards and practices. The purpose of this study was to examine how SEPA affects the payments traffic in the Finnish international companies. The aim was to find out how the companies react to SEPA and how they are prepared for it. The study also focused on what is the companies' SEPA-readiness is at this moment and what advantages and disadvantages SEPA creates to their payments traffic.

The theoretical framework consists of a comprehensive presentation of SEPA. The purpose was to find out what SEPA is, why it will be introduced and what the main targets and actors of SEPA are. In the study there was an intention to bring out how SEPA is implemented in Finland and how it works from the companies' point of view. The theoretical framework is based mainly on the various publications and reports published by Financial Services Federation, the European Central Bank, the European Commission, the Bank of Finland, different banks operating in Finland, Basware Corporation and OpusCapita which all deal with SEPA.

The research method of this study was a qualitative research. As a form of the survey, data collection was an e-mail interview. The target group consisted of Finnish international companies. The group was chosen because SEPA strongly affects international companies.

The research result shows that SEPA has an effect on the companies' payments traffic. They have to acquire and update their own financial management systems and payment software to match the SEPA requirements. These measures require financial resources and the companies must also adopt the new operation methods. The majority of respondents see SEPA as a positive matter because the payments traffic will be more effective. The major benefits of SEPA for the companies are an opportunity to get more effective and better cash management and payment processes. This is possible because the payments traffic will be harmonized. The main disadvantage may be the functionality of the new international direct debit service and its risk factors.

The conclusion can be drawn that the majority of the Finnish international companies have not yet updated their own systems and software to match the SEPA requirements. All banks operating in Finland are not yet able to offer SEPA-services to the corporate clients. This may be the reason why the companies' SEPA-readiness has will be moved to year 2010.

Key words: SEPA, payments traffic, electronic financial management, cash management, Euro zone

Sisällys

1	Johdanto.....	7
1.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet.....	7
1.2	Tutkimusongelma, tutkimuksen rajaus ja käytetty menetelmä	8
1.3	Opinnäytetyön viitekehys ja keskeiset käsitteet	8
2	SEPA (Single Euro Payments Area)	10
2.1	SEPA:n tavoitteet	12
2.2	SEPA:n tärkeimmät toimijat.....	12
2.3	SEPA:n kehitysvaiheet	13
3	SEPA:n toteutus Suomessa.....	16
3.1	Yhtenäinen infrastruktuuri ja standardit SEPA -maksujen välityksessä	17
3.2	SEPA-palvelut	19
3.2.1	SEPA-tilisiirto	19
3.2.2	SEPA-maksukortit	22
3.2.3	SEPA-suoraveloitus	22
3.2.4	E-lasku	24
3.3	Maksupalveludirektiivi , Suomen uusi maksupalvelulaki	25
4	SEPA:n toiminta yrityksen näkökulmasta	26
4.1	SEPA:n vaikutukset hyötyineen ja haittoineen.....	26
4.2	Yritysten valmistautuminen SEPA:n tuomiin muutoksiin	30
4.3	Yritysten SEPA-valmius.....	32
5	Tutkimus.....	35
5.1	Kvalitatiivinen tutkimus.....	36
5.2	Tutkimuksen toteutus ja tiedonkeruumenetelmät	36
5.2.1	Sähköpostihaastattelut	37
5.2.2	Haastattelukysymykset	37
5.2.3	Perustelut valitulle tutkimusmenetelmälle	38
5.3	Aineiston analyysin tekniikat.....	38
5.4	Tutkimuksen tulokset.....	39
5.4.1	Yritysten suhtautuminen SEPA:n tuloon	39
5.4.2	SEPA:n merkittävimmät muutokset	40
5.4.3	Erillisten SEPA-suunnitelmien käyttö yrityksissä	40
5.4.4	Yritysten konkreettinen valmistautuminen SEPA:an	41
5.4.5	Suomessa toimivien pankkien SEPA-valmius	41
5.4.6	SEPA:n hyödyt ja haitat	42
5.4.7	E-laskutuksen käyttö yrityksissä	42
5.5	Tutkimuksen luotettavuus	43
5.5.1	Reliabiliteetti.....	43

5.5.2 Validiteetti.....	44
5.6 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	45
5.7 Tutkimuksen hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaiheet.....	49
Lähteet	51
Kuvat, taulukko ja kuvio.....	54
Liitteet.....	55

1 Johdanto

Opinnäytetyön tarkastelukohteeksi valittiin SEPA eli Single Euro Payments Area. Tämä tarkoittaa yhteistä euromaksualueetta maksuliikenteelle. Se on eurooppalaisten pankkien, Euroopan keskuspankin, kansallisten keskuspankkien sekä Euroopan komission yhdessä luoma hanke. Sen tavoitteena on, että yritykset, yhteisöt ja kuluttajat voivat maksaa ja vastaanottaa euromääräisiä maksuja samoin ehdoin, oikeuksin ja velvollisuuksin riippumatta siitä, onko maksu sisäinen tai maiden välinen. Tavoitteena on muuttaa euroalue täysin yhtenäiseksi maksualueeksi. Päämääränä on luoda maksamisen perusmaksuliikepalveluille yhtenäiset käytännöt ja standardit. Peruspalveluiden lisäksi pankit voivat halutessaan tarjota asiakkailleen erilaisia lisäpalveluita. SEPA kattaa laajimmillaan 32 Euroopan valtiota. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 3.)

1.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia kotimaisten kansainvälistyneiden yritysten ajatuksia SEPA-hankkeesta, niiden valmistautumista ilmiöön sekä mitä helpotuksia se mahdollisesti toisnäiden yritysten maksuliikenteelle. Työ on luonteeltaan tutkielmatyyppinen, sillä se sisältää empiirisen tutkimuksen. Opinnäytetyön idea lähti omasta mielenkiinnosta aihetta kohtaan. Työn aihe on työelämälähtöinen ja myös ajankohtainen. SEPA:n tulo on meille kaikille suuri muutos maksuliikenteen osalta. Se koskettaa niin yritysmaailmaa, pankkeja, julkisia yhteisöjä kuin kuluttajiakin. Sen vuoksi asiaa on haluttu tutkia tarkemmin ja saada kattavaa tietoa eri yritysten taloushallinnon asiantuntijoilta. Yritysten omat näkemykset ajankohtaisen ilmiön tuloon ovatkin erityisen tärkeitä. Opinnäytetyöllä halutaan myös tuoda esille, mikä SEPA on ja minkä vuoksi se otetaan käyttöön.

Aikaisempia tutkimuksia SEPA:an liittyen on muuan muassa tehnyt Basware Oyj. Tutkimus on koskenut Suomessa toimivien yritysten valmiuksia SEPA:n tuloon. Kyseinen tutkimus on toteutettu määrällistä tutkimusotetta käyttäen kolmen vuoden aikajaksoina vuosina 2007-2009. Yhteen tutkimuskierrokseen (yksi vuosi) on valittu vajaa 300 taloushallinnon ammattilaista. Tehtyjen selvitysten anti antaa hyvää pohjustusta myös omalle tutkimustyölle ja siihen pystytään peilaamaan myös tutkimuksen analyysivaiheessa. Opinnäytetyössä tehty tutkimus on katsottu tarpeelliseksi toteuttaa, sillä tutkimustulokset muuttuvat jatkuvasti. Tämä johtuu siitä, että yritykset etenevät jatkuvasti SEPA-asiassa ja aiheesta tulee entistäkin ajankohtaisempi. Tutkimuksessa halutaan selvittää nykyhetken tilanne.

Tosin työssäni valittu menetelmä on eri (laadullinen), ja näin ollen otantajoukko on suhteellisen suppea, joten täysin reliabelia ja yleistettävää tietoa ei välttämättä saada.

1.2 Tutkimusongelma, tutkimuksen rajausta ja käytetty menetelmä

Opinnäytetyön tutkimusongelmana on selvittää suomalaisten kansainvälistyneiden yritysten valmistautumista ja ajatuksia yhtenäisen maksualueen tulosta, sen hyödyistä sekä mahdollisista haittapuolista. Tutkimuskysymyksen voisi muodostaa seuraavanlaisesti: ”Miten SEPA vaikuttaa suomalaisten kansainvälistyneiden yritysten maksuliikenteeseen?” Tutkimusongelmaa pyritään selvittämään muuan muassa seuraavien lisäkysymysten perusteella.

- Miten SEPA muuttaa maksuliikennettä? (suurimmat muutokset)
- Onko SEPA:n tuloon tehty erilliset suunnitelmat ja onko niitä noudatettu?
- Millä tavalla yritykset ovat valmistautuneet SEPA:n tuomiin muutoksiin?
- Millaisia ovat SEPA:n hyödyt ja haitat?

Tutkimuksen rajaukset kohdistuvat suomalaisiin kansainvälisiin yrityksiin, joilla on liiketoimintaa muuallakin kuin Suomessa. Tämä rajausta on tehty lähinnä sen vuoksi, koska SEPA:n vaikutukset näkyvät eniten kansainvälisissä yrityksissä verrattuna pelkästään kotimaan markkinoilla toimiviin yrityksiin. Tutkimusmenetelmänä käytetään laadullista tutkimusta. Tutkimuksessa haastatellaan sähköpostin välityksellä viittä eri yritystä ja sitä kautta saadaan kerättyä tutkimusaineisto. Työssä halutaan myös tuoda suomalaisen pankin näkökulmaa aiheeseen haastatteluilta. Siitä saatua aineistoa käytetään ainoastaan teoriaosuudessa viitaten ja pohjana saatujen tutkimustulosten analysointiin. Teorian ja koko työn pääpaino kohdistuu yritysten näkökulmaan ja SEPA:n vaikutuksiin näiden maksuliikenteeseen.

1.3 Opinnäytetyön viitekehys ja keskeiset käsitteet

Opinnäytetyön viitekehys koostuu pääosin Finanssialan Keskusliiton, Euroopan keskuspankin, Euroopan komission, Suomen Pankin, Suomessa toimivien pankkien (Sampopankki, OP-Pohjola ja Nordea), Basware Oyj:n sekä OpusCapitan erilaisista julkaisuista ja selvityksistä SEPA:an liittyen. Lisäksi teoriassa viitataan saatuihin julkaisemattomiin lähteisiin, kuten Sampopankin yritysjohtajan haastatteluihin. Opinnäytetyön lopussa esitetään käsiteluetelo (liite 3), jossa käyvät ilmi uudet SEPA:an liittyvät käsitteet.

Opinnäytetyön keskeisimmät käsitteet ovat seuraavat:

- EPC on lyhenne sanoista European Payment Council (Euroopan maksuneuvosto), joka on eurooppalaisten pankkien yhteinen päättävä elin Euroopan sisäisissä maksuliikenneasioissa. EPC:n tarkoituksena on tukea ja edistää yhtenäisen euromaksualueen luomista. (OpusCapita 2005-2009a.)
- EU-maksu on euromääräinen maksu EU:n jäsenvaltioiden, Islannin, Norjan sekä Liechtenstein välillä tai valtion sisällä suoritettava enintään 50 000 euron suuruinen tilisiirto. Se välitetään kotimaisen tilisiirron hinnalla. (OpusCapita 2005-2009a.)
- IBAN on kansainvälisen tilinumeron esitystapa ja BIC on pankin yksilöivä tunnus (OpusCapita 2005-2009a).
- PSD eli Payment Service Directive on Euroopan komission valmisteleva maksupalveluita koskevan lainsäädännön yhtenäistävä direktiivi. Se on sulautettava kaikkien EU-jäsenmaiden kansalliseen lainsäädäntöön. (OpusCapita 2005-2009a.)
- SEPA eli Single Euro Payments Area on yhtenäinen euromaksualue, johon kuuluu 32 Euroopan maata: EU-maat, Norja, Islanti, Liechtenstein, Monaco ja Sveitsi (OpusCapita 2005-2009a).
- UNIFI (ISO 20022) XML-standardi on sovittu käytettävän yhtenäisissä eurooppalaisissa tilisiirroissa ja suoraveloituksissa sekä asiakasyhteyksien eurooppalaisessa standardoinnissa (OpusCapita 2005-2009a).

2 SEPA (Single Euro Payments Area)

Eri maiden maksujärjestelmät ovat kehittyneet pelkästään kansallisten tarpeiden pohjalta ja eri maiden kulttuuritaustat ovat vaikuttaneet maiden maksujärjestelmien syntyyn ja kehitykseen. Kansalliset pankit ovat panostaneet jokseenkin kokonaan omien maksujärjestelmien parantamiseen ja tehostamiseen. Pieniä ulkomaanmaksuja on ollut vähän, joten niiden suorittamiseen ei ole ollut tarpeellista panostaa kovin paljoa. Tämän seurauksena kunkin yksittäisen maan maksujärjestelmät ja maksuliikenne saattavat toimia moitteettomasti ja tehokkaasti, mutta ne eivät ole yhteensopivia muiden maiden järjestelmien kanssa, sillä jokaisessa Euroopan maassa on omat maksuliikennestandardinsa. Tämä taas aiheuttaa ongelmia Euroopan laajuiselle maksuliikenteelle. Maksutavat vaihtelevat laajalti Euroopassa. Iso-Britanniassa ja Ranskassa käytetään paljon shekkejä, eikä Britanniassa edes pankkitili ole itsestäänselvyys. Saksassa taas käytetyin maksutapa on suoraveloitus. (OP-Pohjola 2008; Suomen Pankki 2004.)

Suomessa on totuttu siihen, että maksujenvälitys toimii tehokkaasti ja vaivattomasti. Kotimaisen maksuliikenteen perusrakenteet ovatkin kehittyneet ja muovautuneet nykyisen kaltaiseksi ajan kuluessa. Nykyiset peruspalvelut kuten, tilisiirto, suoraveloitus ja kortilla maksaminen, tekevät kuluttajien arjesta helpompaa. Yrityksillä on taas käytössään tehokkaat taloushallinto-ohjelmistot maksuliikenteen hoitamiseen, vaikka tosin kotimaan ja ulkomaan maksuliikenne hoituu eri standardeilla. Monissa Euroopan maissa maksujärjestelmät voivat olla merkittävästi heikoimmat, kuin Suomessa. Eri maiden maksujärjestelmien ja toimintatapojen eroavaisuudet estävät tehokasta kaupankäyntiä Euroopassa. Kuitenkin on syytä muistaa, että toimivat sisämarkkinat ja tehokas kaupankäynti ovat perusedellytyksiä Euroopan markkinoiden kilpailukyvyille. (OP-Pohjola 2008; Suomen Pankki 2004.)

Vähittäismaksujen maksaminen maasta toiseen on usein hankalaa, aikaa vievää ja kalliimpaa verrattuna maan sisäisiin maksuihin, vaikkakin valuuttana toimii yhteinen euro. Tämä johtuu siitä, että eri mailla on omat maksujärjestelmänsä ja kansalliset standardinsa. Järjestelmät ovat harvoin yhteensopivia muiden maiden järjestelmien kanssa. Euron käyttöönoton jälkeen maiden maksujärjestelmät ja standardit eivät ole muuttuneet juuri laisinkaan. Mailla, joilla on toimintaa useissa eri maissa ja jotka suorittavat paljon maksuja maasta toiseen, on tarve useille eri pankkitileille maksuliikenteen hoitoa varten. Erillisten järjestelmien välillä suoritetut maksut ovat aiheuttaneet vuosittain jopa kolmen prosentin kustannukset suhteessa bruttokansantuotteeseen. Saman maksuliikepalvelun hinta voi vaihdella suuresti eri jäsenmaiden välillä. Maksupalveluna käytetty tilisiirto voi olla joko ilmainen tai maksaa jopa kymmenen euroa jäsenmaasta riippuen. Lisäksi maksujen toimitusajat voivat vaihdella jäsenmaiden välillä suuresti. Maiden välinen tilisiirto saattaa kestää jopa viisi pankkipäivää jäsenmaasta riippuen. Myös kansalliset lait hankaloittavat liiketoimintaa, sillä eri maissa voi maksuille olla erilai-

set säännöt ja vaatimukset. Kun nämä ongelmat saadaan poistettua, yhteisestä rahasta ja euroalueesta tulee entistäkin yhtenäisempi. (Europa 2005; OP-Pohjola 2008.)

Euroopan unioni on helpottanut ihmisten ja tavaroiden liikkuvuutta ja tuonut yhteisen eurovaluutan ja edulliset euromääräiset EU-maksut euroalueelle. EU-alueella kotimaan hinnoin suoritettavaa maksua kutsutaan tavallisesti EU-maksuksi. EU-maksua voi käyttää, jos se välitetään EU- ja ETA-maiden välillä (Norja, Islanti ja Liechtenstein), ja on suuruudeltaan enintään 50 000 euroa. Asiakkaan on toimitettava pankille maksun saajan kansainvälinen tilinumero (IBAN) ja pankin yksilöivä tunnus (BIC). EU-maksussa maksaja ja saaja vastaavat oman pankkinsa palvelumaksuista. Mikäli edellä mainittujen EU-maksujen edellytykset eivät täyty, pankki perii siirrosta ulkomaanmaksun hinnan. Eri maiden kirjaviennin maksuliikennekäytäntöjen on kuitenkin katsottu edelleen estävän eurooppalaisen kaupankäynnin sujuvuutta ja tehokkuutta. Näistä lähtökohdista syntyi SEPA (Single Euro Payments Area), yhteinen euromaksualue, joka on ehkä merkittävin edistysaskel Euroopan taloudellisessa yhdyntymisprosessissa. (Euroopan komissio 2009b; OP-Pohjola 2008.)

SEPA on eurooppalaisten pankkien, Euroopan keskuspankin, kansallisten keskuspankkien sekä Euroopan komission yhdessä luoma hanke. Se kattaa laajimmillaan 32 Euroopan maata, joihin kuuluvat EU:n 27 jäsenmaan lisäksi ETA-maat sekä näiden ulkopuolelle lukeutuvat Sveitsi ja Monaco. Tavoitteena on muuttaa euroalue täysin yhtenäiseksi, paikalliseksi maksualueeksi. SEPA-hanke kattaa käteisen ohella kaikki tärkeimmät maksutavat: tilisiirron, suoraveloituksen sekä korttimaksut. Monissa maissa vielä käytössä olevien shekkien määrää pyritään vähentämään, mutta SEPA ei automaattisesti poista shekkejä. Tosin SEPA tehokkaasti kannustaa käteismaksuista luopumiseen. Shekkejä käytetään pääosin kotimaanmaksuissa. Niiden käsittely on melko kallista eikä niitä pidetä enää turvallisena maksutapana. (OP-Pohjola 2008; Suomen Pankki 2004.)

SEPA:n perustana ovat Euroopan keskuspankin (2006, 6) mukaan seuraavat:

- yhteinen raha (euro)
- euromääräisissä maksuissa käytettävät yhteiset maksuvälineet: tilisiirrot, suoraveloitukset ja korttimaksut
- tehokas euromääräisten maksujen käsittelyinfrastruktuuri
- yhtenäiset standardit
- yhteiset liiketoimintakäytännöt
- yhdenmukainen lainsäädäntö

- uusien palvelujen jatkuva kehittäminen

2.1 SEPA:n tavoitteet

SEPA:n merkittävämpänä tavoitteena on edistää entisestään Euroopan taloudellista yhdentymistä. SEPA tuo Eurooppaan yhtenäisen euromaksualueen ja tulee korvamaan nykyiset hajanaiset ja kirjavat maksuratkaisut ja liiketoimintakäytännöt yhtenäisillä ratkaisuilla. SEPA:n tavoitteena on tarjota kaikille SEPA-alueelle kuuluville asiakkaille yhdenmukaisia perusmaksupalveluita. Päämääränä on, että yritykset, yhteisöt ja kuluttajat pystyvät suorittamaan euromääräisiä maksuja yhtä nopeasti, edullisesti ja turvallisesti, samoin ehdoin, oikeuksin ja velvollisuuksin maasta toiseen, niin kotimaassa, kuin eri euroalueen maiden välillä. Maksaminen ja maksun vastaanottaminen tulee tapahtumaan samoilla standardeilla ja periaatteilla eikä kotimaan ja SEPA-alueen maksamisessa ole enää eroa. Yhteisin standardein muokatut SEPA-palvelut tulevat korvaamaan vuoden 2010 loppuun mennessä kansalliset maksupalvelut kaikissa SEPA-maissa. (Nordea 2008; OP-Pohjola 2008; Suomen Pankki 2004.)

Yhteisten toimintamallien ja standardien käyttöönotolla taataan se, että myös euroalueen ulkopuolelta, kuten Islannista ja Norjasta pääsee mukaan euroja käyttäviin maksujärjestelmiin. Näin Euroopasta tulee entistäkin yhtenäisempi. Yhtenäisestä euromaksualueesta on myös hyötyä Lissabonin sopimuksen strategian toteuttamisessa, sillä strategian tavoitteena on Euroopan kilpailukyvyyn paraneminen ja talouden jatkuva kehittyminen. Lissabonin sopimus astui voimaan joulukuun alussa 2009. (Euroopan keskuspankki 2006, 4; Europa 2009.)

2.2 SEPA:n tärkeimmät toimijat

SEPA toteutuu eri aikaan ja eri mittakaavassa eri talouden toimijoilla. SEPA koskettaa noin 25 miljoonaa yritystä, yli 480 miljoonaa kuluttajaa sekä 8000 pankkia. Lisäksi mukana on keskuspankkeja, clearing-yhteisöjä, julkisyhteisöjä sekä ohjelmistotoimittajia. Yritykset ja julkisyhteisöt ovat merkittävässä roolissa SEPA:n onnistumisessa, koska nämä toimijat ovat suurimmat maksuliikenteen käyttäjät. (Sutka 2010.)

Euroopan pankkisektori vastaa euroalueen maksujärjestelmien uudistamisesta ja kehityksestä. Alkuvaiheessa uudistukset vievät paljon kustannuksia, mutta hiljalleen euroalueen maksuista alkaa koitua pankkisektoreille säästöjä sekä mahdollisesti myös uusia tuloja. Uutta SEPA-hanketta hallinnoi pankkisektorin perustama Euroopan maksuneuvosto (itsesääntelyelin, EPC), johon kuuluu 65 eurooppalaista pankkia. Euroopan maksuneuvosto toimii yhdessä Euroopan komission ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän kanssa. Euroopan keskuspankkijärjestelmään

kuuluu Euroopan keskuspankki sekä kaikkien Euroopan unionin maiden kansalliset keskuspankit riippumatta siitä, ovatko jäsenvaltiot ottaneet euron käyttöön. Maksuneuvoston tavoitteena on suunnitella ja määrittellä SEPA:n toteutumista. Eurojärjestelmä (Euroopan keskuspankki ja EU:n kansalliset keskuspankit, jotka ovat ottaneet euron käyttöönsä) seuraa tarkasti SEPA-hankkeen kehitystä, koska se vastaa euroalueen maksujärjestelmien moitteettomasta toiminnasta. Euroopan komissio on vuorostaan laatinut strategian, jolla pyritään poistamaan sisämarkkinoiden ongelmia ja yksinkertaistamaan lakisääntelyä. Kansalliset pankit toteuttavat SEPA-hankkeen viimekädessä kansallisten siirtymäsuunnitelmien mukaan. Suomessa SEPA-siirtymäaika on 2008-2010 välinen aika. (Euroopan keskuspankki 2006, 7-8; Sutka 2009.)

SEPA-hankkeessa on lisäksi myös mukana muita merkittäviä toimijoita ja tahoja. Eurooppalaisten selvitys- ja toimitusjärjestelmien tehtävänä on varmistaa, että SEPA-maksuvälineillä suoritettavat maksut menevät perille minne tahansa SEPA-alueella. Tähän toimintaan osallistuu useita infrastruktuuritoimittajia, kuten korttien käsittelijöitä, eurooppalaisten clearingkeskusten yhteinen järjestö EACHA sekä euromääräisiä maksuja välittävä pankkien yhteenliittymä Euro Banking Association (EBA). EACHA:n päätehtävänä on kehittää menettelyjä, joilla infrastruktuurien (selvitys- ja toimituskeskusten) yhteensopivuutta voidaan edistää. EBA on luonut STEP 2:n eli ensimmäisen Euroopan laajuisen maksujärjestelmän (Pan-European Automated Clearing House, PEACH), jossa selvitetään sekä kotimaisia että eri maiden välisiä pieniä euromaksuja. (Euroopan keskuspankki 2006, 7.)

Euroalueen yritykset ovat mukana kehittämässä standardeja, joilla voidaan automatisoida maksujen käsittely laskun lähettämisestä maksutietojen välitykseen. Tavoitteena on automatisoida prosessit alusta loppuun ja pienentää siten laskun maksamisesta ja vastaanottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi julkisyhteisöt ja kuluttajat ovat myös voimakkaasti mukana SEPA-hankkeessa, koska ne ovat uusien SEPA-maksuvälineiden käyttäjiä. Julkishallinto maksaa huomattavia summia muuan muassa eläke- ja sosiaaliturvamaksuja niin kotimaassa kuin eri maiden välillä. Siksi on tärkeää, että myös nämä tahot sitoutuvat voimakkaasti SEPA-hankkeeseen. (Euroopan keskuspankki 2006, 7-8.)

2.3 SEPA:n kehitysvaiheet

Euroopan talous- ja rahaliitto (EMU) on merkittävä askel Euroopan unionin taloudellisessa yhdentymisessä. Siihen kuuluu yhtenäinen rahapolitiikka ja yhteinen valuutta euro. Kaikki EU:n jäsenmaat osallistuvat Euroopan talous- ja rahaliittoon. EMU:a voidaan pitää kehityneimpänä vaiheena Euroopan sisämarkkinoiden taloudellisessa yhdentymisessä. Euroopan unionin taloudellinen yhdentymisprosessi on edennyt samaan tahtiin unionin kehityksen kanssa. Kun EU perustettiin vuonna 1957 Euroopan talousyhteisönä, jäsenvaltiot pitivät tärkeänä yhteismarkkinoiden luomista. Ajan kuluessa kävi ilmi, että taloudellista ja rahapoliittista yh-

teistyötä on tehostettava ja kehitettävä, jotta sisämarkkinat menestyisivät jatkossakin. Tämän jälkeen Euroopan rahoitusmarkkinat ovat yhdentyneet sykäyksittäin. Talous- ja rahaliiton toteutuminen ja yhteinen valuutta asetettiin kuitenkin tavoitteeksi vasta vuonna 1992 Maastrichtin-sopimuksella, jossa tulee ilmi yhteisen valuutan perussäännöt. Säännöissä määritellään EMU:n tavoitteet sekä vastuussa olevat tahot ja edellytykset, jotka jäsenvaltioiden on täytettävä, jotta ne voivat ottaa euron käyttöön. Taloudellinen yhentyminen ei alkanut euron luomista koskevasta päätöksestä, vaan sen on ollut pitkä prosessi, joka on osa EU:n historiaa ja yksi sen tärkeimmistä saavutuksista. (Euroopan keskuspankki 2006, 5; Euroopan komissio 2009a.)

Euroopan taloudellisessa yhentymisessä merkittävänä edistysaskeleena voidaan pitää euron käyttöönottoa tilivaluuttana tammikuussa 1999. Siitä tuli yhdentoista jäsenvaltion uusi virallinen valuutta, joka korvasi kahdessa vaiheessa vanhat kansalliset valuutat, kuten Suomen markan ja Ranskan frangin. Euro otettiin käyttöön ensin tilivaluuttana ilman käteistä suoritetuissa maksuissa. Merkittävä askel on myös ollut samaan aikaan perustettu keskuspankkien suurten maksujen maksujärjestelmän TARGET (tammikuussa 1999). Järjestelmä mahdollistaa suurten maksujen siirtämisen euroalueella pankkitililtä toiselle muutamissa minuuteissa, ellei jopa sekunneissa. Se on helpottanut yhteisten rahamarkkinoiden syntyä Euroopassa ja on osoittautunut turvalliseksi ja luotettavaksi järjestelmäksi. Kyseinen maksujärjestelmä on euroja käytävän rahoitusjärjestelmän selkäranka. Myös yksityinen EURO 1-maksujärjestelmä aloitti toimintansa tuolloin. TARGET:in ja EURO 1:n kautta välitetään kuitenkin pääasiassa suuria maksuja, eivätkä pienasiakkaiden maksupalvelut ole näin ollen parantuneet näiden järjestelmien käyttöönoton myötä. Pienten maksujen välityksessä kehitys on ollut hidasta Euroopan keskuspankin ja komission painostuksesta huolimatta. Vuonna 2007 Targetin seuraajaksi luotiin Target2-järjestelmä. (Euroopan keskuspankki 2006, 5; Euroopan komissio 2010.)

Euroopan komissio on toistuvasti kiinnittänyt huomiota rajat ylittävien vähittäismaksujen hitauteen ja kalleuteen, sekä pienten maksujen hitaaseen kehitykseen. Tämän seurauksena vuonna 2001 Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto antoivat hinta-asetuksen rajat ylittävistä EU-maksuista. Tämän asetuksen seurauksena pankit joutuivat alentamaan hintoja maiden välisissä pienissä maksuissa, mutta maksujen käsittely hoidettiin edelleen entisillä tehottomilla toimintatavoilla. Hinta-asetuksen mukaan pankkien veloittamat palvelumaksut on oltava samansuuruiset, oli kyseessä sitten kotimaanmaksu tai eri maiden välinen maksu. Ennen hinta-asetuksen voimaantuloa maasta toiseen välitettävien maksujen palvelumaksut olivat yleensä kalliimpia kuin vastaavat kotimaan maksut. Normaali käytäntö ennen hinta-asetuksen voimaantuloa oli se, että eri maiden välisistä maksuista veloitettiin suurempia palvelumaksuja, sillä niistä aiheutui pankeille yleensä suuremmat kustannukset. (Euroopan komissio 2009b; Suomen Pankki 2004.)

Tammikuussa 2002 eurosetelit ja -kolikot otettiin käyttöön. Euro ei kuitenkaan ole kaikkien jäsenmaiden valuutta, kuten Tanskan ja Iso-Britannian. Nämä maat neuvottelivat sopimuksen, jossa ne vapautettiin yhteiseen valuuttaan osallistumisesta. Käteisrahaa on käytetty kaikkialla euroalueella siitä lähtien, kun eurosetelit ja -kolikot otettiin käyttöön. Kyseinen toimenpide yhtenäisti käteismaksamisen euroalueella, mutta maksujen välitys eri maiden välillä on edelleen epäyhtenäistä. Ainoastaan eri maiden välisistä pienistä maksuista perittävä hinta aleni asetuksen myötä vastaavan kotimaisen palvelun hintatasolle. Käteisen rahan käyttöönoton jälkeen Euroopan unioni, EU-maiden hallitukset sekä Euroopan keskuspankki ovat painotta- neet euromääräisten maksujen käytäntöjen yhtenäistämistä. Kansallisten maksujärjestelmien yhtenäistäminen on jatkoa kohti vieläkin yhtenäisempää valuuttaa. SEPA-hankkeen myötä myös kaikki muulla kuin käteisellä suoritettut maksut voidaan hoitaa samoin ehdoin ja yhdeltä tililtä kaikkien SEPA-maiden välillä. Yhtenäinen euromaksualue toteutuu silloin, kun euroalueen euroilla suoritettavia ulkomaanmaksuja kohdellaan samalla tavalla kuin kotimaan maksu- ja. Tämä tarkoittaa sitä, että maiden pankkien on päivitettävä kansalliset käytäntönsä ja, että näiden pankkien asiakkaiden on muutettava maksutottumuksiaan jonkin verran. (Euroopan keskuspankki 2006, 4; Euroopan komissio 2010; Finanssialan Keskusliitto 2009c, 4.)

Kesäkuussa 2002 eurooppalaiset pankit perustivat Eurooppalaisen maksuneuvoston (EPC) kehittämään yhtenäistä euromaksualueutta eli SEPA:a. Maksuneuvosto laatii uudet säännöt ja menettelyt euromaksuja varten. Suunnitteluun on haettu ideoita niin Euroopan unionista kuin myös EU:n ulkopuolelta, esimerkiksi Norjasta ja Islannista. Suunnitteluvaiheen aikana on suunniteltu uudet tilisiirto- ja suoraveloituspalvelut sekä kortti- että toimitusinfrastruktuurien ohjeisto. Lisäksi suunnitelma pitää sisällään uudet maksupalveluiden standardit, käytännöt, uudet turvallisuusvaatimukset sekä siirtymäsuunnitelman SEPA:a siirtymisestä. EPC:n laatimassa SEPA -aikataulussa on kolme vaihetta: suunnittelu-, toteutus- ja siirtymävaihe. (Euroopan keskuspankki 2006, 5-13; European Payments Council 2010.)

Joulukuussa 2005 Euroopan komissio antoi ensimmäisen esityksen uudesta maksupalveludirektiivistä (Payment Service Directive, PSD). Maksupalveludirektiivillä aiotaan luoda SEPA-maksuille oikeudellinen perusta. Uudella direktiivillä säännellään maksupalveluja kaikkialla Euroopan unionissa ja Euroopan talousalueella (ETA). Sen tarkoituksena on luoda entistä tehokkaammat ja kilpailukykyisemmät markkinat niin kotimaanmaksuille, kuin ulkomaanmaksuillekin. Direktiivi täydentää SEPA-hanketta poistamalla lainsäädännölliset esteet ja yhdenmukaistamalla maksupalvelusääntöjä EU:ssa ja ETA:ssa. On arvioitu, että uudistuksen myötä Euroopan unionissa saavutetaan 50-100 miljardin euron vuotuiset säästöt (Europa 2005). Direktiivi astui virallisesti voimaan joulukuussa 2007 ja sen täytäntöön panemisen määräaika kansallisiin lainsäädäntöihin on viimeistään 1.11.2009 mennessä. Tosin Suomessa se astuu voimaan vasta 1.5.2010 uutena maksupalvelulakina. (Euroopan keskuspankki 2006, 25; Nordea 2010.)

SEPA:n toteutusvaihe alkoi vuoden 2006 puolessa välissä ja jatkui aina vuoden 2007 loppuun asti. Tämän vaiheen aikana keskityttiin uusien SEPA-maksuvälineiden, standardien ja infrastruktuurien käyttöönoton valmisteluun. Lisäksi niiden toimivuutta myös testataan. Kaikkiin euroalueen maihin on perustettu omat seurantayksiköt tarkkailemaan pankkien, yritysten, julkisyhteisöjen, infrastruktuurioperaattoreiden sekä monien muiden tahojen valmistautumista SEPA:n käyttöönottoon. SEPA:n viimeisenä vaiheena on siirtymävaihe, jossa kansallisia maksujärjestelmiä käytetään SEPA-järjestelmien rinnalla. Siirtymäaikana asiakkaat voivat käyttää vielä vanhoja kansallisia maksuvälineitä SEPA-maksuvälineiden rinnalla. Toimitus- ja selvitysinfrastruktuurien on pystyttävä käsittelemään kaikilla maksuvälineillä suoritettuja maksuja. Tavoitteena on, että taloudentoimijat siirtyvät oma-aloitteisesti markkinoille uusin SEPA-järjestelyin, jotta vuoden 2010 lopussa suurin osa maksuista suoritetaan jo SEPA-maksuvälineillä. (Euroopan keskuspankki 2006, 13.)

3 SEPA:n toteutus Suomessa

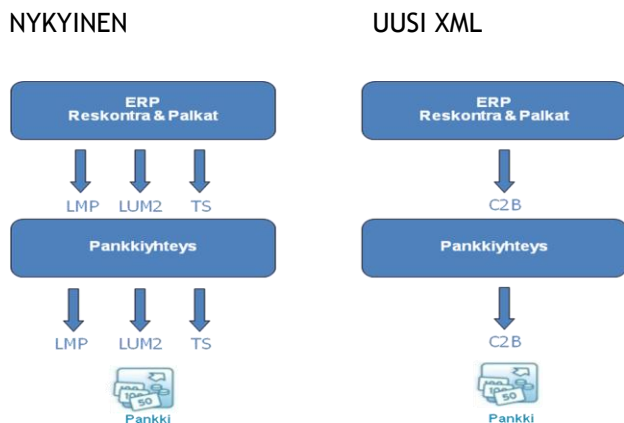
Euroopan maksuneuvosto on kehittänyt yhteiset säännöt ja standardit tilisiirto- ja suoraveloituspalveluille. Se on myös työstänyt SEPA -korttikehikon periaatteet. SEPA-maksuliikennepalvelut eroavat kotimaisista ratkaisuksista, sillä yhteisistä periaatteista ja säännöistä sopiminen on aina kompromissi. Kaikki kotimaiset maksamiskäytännöt eivät siis sellaisinaan säily SEPA-aikana. Pankit pyrkivät täydentämään SEPA-palveluja lisäpalvelujen avulla, jotta nykyinen suomalainen palvelutaso säilyisi ennallaan. Tämä tapahtuu yhteisten SEPA-sääntöjen puitteissa. Kukin pankki tarjoaa kansainväliset palvelut haluamallaan tavalla ja lisäpalvelujen tarjoamisesta päätetään pankkikohtaisesti. Tämä tarkoittaa, että eri pankkien SEPA-palveluilla on erilaisia ominaisuuksia. Palvelujen perustana SEPA:ssa on kuitenkin aina määritelty vähimmäispalvelutaso ja yhteiset standardit sekä säännöt. Ensimmäiset yhteiset peruspalvelut tulevat käyttöön 28.1.2008 alkaen. Nykyiset suomalaiset maksuliikepalvelut vaihtuvat näihin yhteisiin maksupalveluihin siirtymäajan kuluessa. Siirtymäajan jälkeen vuonna 2011 vain SEPA-palvelut ovat käytössä. Jotta nykyisten palveluiden korvaaminen uusilla SEPA-palveluilla sujuisi vaivattomasti, on siirtymäajan oltava riittävä. Päällekkäisten järjestelmien ylläpitokustannusten vuoksi se ei kuitenkaan voi olla liian pitkä. Varsinaisen siirtymäajan päätyttyä pankeilla on kuitenkin mahdollisuus jatkaa poistuvien palveluiden tarjoamista erityispalveluina 31.10.2011 asti. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 5-6; OP-Pohjola 2008.)

3.1 Yhtenäinen infrastruktuuri ja standardit SEPA -maksujen välityksessä

SEPA-alueen tavoitteena on, että asiakkaat ja pankit kykenevät käyttämään samoja järjestelmiä maksujen hoitoon oli maksu sitten maan sisäinen tai SEPA-maiden välinen. Eurooppalaisten pankkien mielestä tarvitaan vähintään yksi keskitetty Euroopan laajuinen maksujen selvityskeskus (PE-ACH), jotta maksuliikenne kaikkien SEPA-alueella toimivien pankkien kesken toimisi. Suomessa toimivat pankit liittyvät tällaiseen PE-ACH -selvityskeskukseen, EBA:n STEP2 SCT (SEPA-tilisiirto)-järjestelmään, joka takaa maksujen perillemenon. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 7-8.)

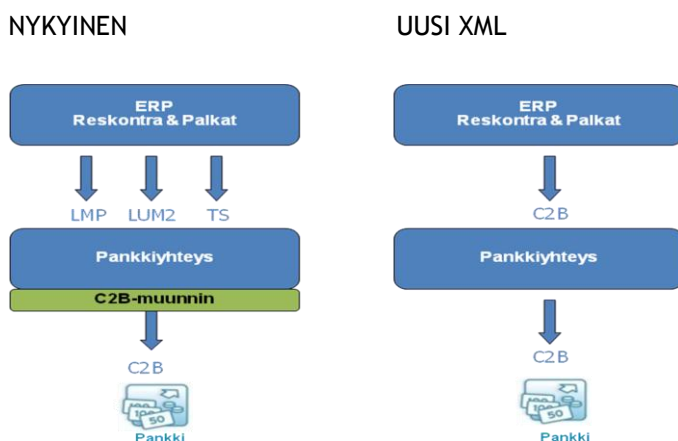
Pankit ovat selvittäneet uusia pankkien välisen selvityksen ja katteensiirron menetelmiä, jotta maksujenvälitys olisi mahdollisimman tehokasta. Lisäksi sen vuoksi, jotta nykyinen maksujenvälityksen palvelutaso ja nopeus säilyisi ennallaan. Pankit ovat tutkineet tilisiirtojen selvitys- ja katteensiirtopalvelua SEEBACH-projektissa yhdessä EBA:n kanssa. Päätökset uuden maksutapahtumien selvitys- ja katteensiirtoratkaisun kehittämisestä on tehty joulukuussa 2007. Kehittämissuunnitelman mukaan EBA Clearingin tarjoama palvelu perustuu Suomessa toimivien pankkien osalta yöaikaan tapahtuvien maksujen selvitykseen ja katteensiirtoon, mikä takaa nopean maksujen välityksen säilymisen. Maksut ovat käytännössä saajan pankissa aamuyöllä maksupäivää seuraavana pankkipäivänä. Katteensiirto tapahtuu Euroopan keskuspankin Target2-järjestelmässä pankkien keskuspankissa olevien tilien välillä. Muiden maiden pankkien oletetaan käyttävän samaa palvelua aamulla tapahtuvaan maksujen selvitykseen ja katteensiirtoon. Myös muiden pankkien on mahdollista liittyä yöaikaiseen palveluun. Siirtymäajan kuluessa nykyiset Suomessa toimivat pankkien käyttämät selvitys- ja katteensiirtopalvelut korvataan Euroopan laajuisilla maksutapahtumien selvitys- ja katteensiirtopalveluilla. Palvelu otettiin käyttöön joulukuussa 2008. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 7.)

Kaikilla SEPA-mailla on ollut omat kansalliset tai jopa pankkikohtaiset maksuliikenne- ja tietoturvastandardit. Suomessa maksuliikenteen standardeina ovat olleet LM (kotimaanmaksut), LUM2 (ulkomaanmaksut) ja TS (toistuvaissuoritukset), joiden mukaista maksuaineistoa on lähetetty pankkiin FTP-eräsiirtona valitulla taloushallinto-ohjelmistolla. Aineiston muuttumattomuus on varmistettu PATU-menetelmällä tunnistettuna. Pankkien välisessä sekä pankkien ja yritysten välisessä SEPA-tilisiirron ja SEPA-suoraveloituksen maksutapahtumien välityksessä otetaan käyttöön Euroopan maksuneuvoston soveltamisohjeiden mukaisesti uudet UNIFI (ISO 2002) XML-pohjaiset standardit kansallisten standardien tilalle. Varsinaisessa pankkiyhteydessä FTP-eräsiirtopalvelun ja turvamenettely PATU:n korvaa uusi Web Services-kanava, jossa käytettävä PKI-suojaus nostaa tietoturvan uudelle tasolle. PKI-suojaus on kansainvälisesti hyväksytty menetelmä siirrettävän tiedon suojaamiseen. Seuraava sivun kuva selventää maksuliikenteen tuomat muutokset järjestelmänäkökulmasta. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 3-7; OpusCapita 2005-2009b.)

Kuva 1: Yrityksen ja pankin välinen rahaliikenne nykyisessä ja uudessa järjestelmässä (Katila 2010).

Pankit ottavat käyttöön uudet asiakasstandardit oman aikataulunsa mukaisesti. Uudet tilinsiirtostandardit aiheuttavat muutoksia ja päivityksiä yritysasiakkaiden järjestelmiin. Alkuvaiheessa kansalliset aineistot (LM, LUM2 ja TS) pystytään muuttamaan kansainvälisen aineistostandardin XML-muotoon Muunnin-työkalun avulla, jota järjestelmätoimittajat markkinoivat. Seuraava kuva selventää, miten muunnin-työkalun käyttö vaikuttaa rahaliikenteeseen. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 3; JKN Consulting 2010.)

Kuva 2: Yrityksen ja pankin välinen rahaliikenne käyttäessä muunnin-työkalua (Katila 2010).

Muunnin-työkalun käyttö ja hyödyntäminen siirtymäaikana on yritykselle helppo ja kustannuksia säästävä. Tarkoituksena on kuitenkin, että yritysten taloushallintojärjestelmät pystyvät tuottamaan jatkossa suoraan SEPA-maksuaineistoa. Tätä käytäntöä suositellaan ensisijaisena vaihtoehtona. Vanhoista kansallisista standardeista luovutaan vuoden 2010 loppuun mennessä (Finanssialan Keskusliitto 2008, 3; JKN Consulting 2010.)

3.2 SEPA-palvelut

Suomessa on tällä hetkellä käytössä SEPA-palveluista SEPA-tilisiirto ja osittain SEPA-maksukortit. SEPA-suoraveloituksen käyttöönoton osalta siirtymäaika on pidempi, kuin vuoden 2010. Suoraveloituspalvelun kansallisen palvelun päättymisajankohtaa ei ole päätetty, mutta takarajaksi on Suomessa ehdotettu vuoden 2013 loppua. Suomalaiset pankit suosittelivat kuluttajan e-laskutuksen käyttöönottoa SEPA-palveluna ja ehdottavat SEPA-suoraveloituksen korvaamista e-laskulla sen haittapuolista johtuen. Euroopan komissio tukee e-laskun käyttöönottoa SEPA-palveluna koko Euroopassa. Tulevaisuudessa kehitteillä on myös SEPA-palveluina käyttöönotettavat verkkomaksut, pikasiirrot ja matkapuhelinmaksut, mutta näihin palveluihin ei työssä perehdytä.

3.2.1 SEPA-tilisiirto

Maksujenvälityksen perustana on tilisiirto. Maksut siirtyvät maksajien tililtä pankkien omien tai eri pankkien välisten maksujärjestelmien kautta saajan tilille. Tilinsiirtotuotteisiin on kehitetty erilaisia suomalaisia ominaisuuksia helpottamaan maksajaa, maksunsaajaa, sekä pankkien toimintaa. Tällainen ominaisuus on esimerkiksi laskujen maksamisessa käytettävät viitenumerot. Pankit ovat luoneet maksuja vastaanottaville yrityksille asiakasstandardit, jotta maksujen käsittely on mahdollista suorittaa täysin automaattisesti. Standardit on sovittu tilioitteille ja saapuville viitemaksuille, jotka mahdollistavat kohdistuksen niitä vastaaviin laskuihin. Suomi on ollut konekielisen maksamisen edelläkävijämaita. Konekielisyysaste annetuista tilisiirron toimeksiannoista on ollut pitkään yli 95 prosenttia. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 8.)

SEPA-tilisiirto (SEPA Credit Transfer, SCT) on uusien tilisiirtostandardien mukainen tilisiirto (UNIFI 20022 XML). Yhtenäisillä eurooppalaisilla tilisiirroilla voi vastaanottaa ja maksaa maksuja niin kotimaassa, kuin myös koko SEPA-alueella samalla tavalla. Tilisiirto on aina euro-määräinen ja se välitetään täysimääräisenä ilman maksun summasta vähennettäviä kuluja. Pankin ja asiakkaan tunnistetietoina käytetään kansainvälistä tilinumeron esitystapaa (IBAN) ja pankkitunnistetta (BIC). Näiden tunnisteiden perusteella maksu välitetään maksunsaajalle. IBAN ja BIC-tunnisteet ovat olleet pakollisia EU- ja ETA-alueen maksuissa vuoden 2007 alusta lähtien. Erona EU-maksuun SEPA-tilisiirroissa ei ole määrätty eurorajaa (EU-maksussa raja on 50 000 euroa). (Finanssialan Keskusliitto 2008, 3; OP-Pohjola 2008.)

SEPA-tilisiirto välitetään saajan tilille enintään kolmessa pankkipäivässä ja EU:n maksuliikelainsäädännön myötä vuodesta 2012 alkaen jopa yhdessä pankkipäivässä. Maksajan pankki ei

kuitenkaan vastaa saajapankin toiminnasta eli varmuudella ei voi taata, onko maksu saajan tilillä tiettyinä päivinä. Muihin suomalaisiin pankkeihin toimitusnopeus pyritään säilyttämään samana kuin kotimaanmaksuissa. Vuoden 2008 alusta SEPA-tilisiirrot välitetään muihin Suomessa toimiviin SEPA-pankkiryhmiin seuraavaksi pankkipäiväksi. Kotimaanmaksuun verrattuna SEPA-tilisiirto hyvitetään saajan tilille muutamaa tuntia kotimaanmaksua hitaammin vuoden 2008 alkupuolella. Tämä johtuu EBA:n katteensiirto- ja selvitysaikatauluista. Kotimaanmaksun välitysnopeuteen päästään vuoden 2008 loppupuolella. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 3; OP-Pohjola 2008.)

Eurooppalaisten pankkien tavoitteena on saada SEPA-tilisiirto maksajien ja maksunsaajien käyttöön 28.1.2008 alkaen. Suomalaisten pankkien palvelutason säilyttämiseksi on mahdollista tarjota asiakkaille lisäpalveluita, joista pankit saavat päättää itsenäisesti. Näitä tarvittavia tilisiirtoon liittyviä lisäpalveluita ovat muuan muassa seuraavat: (Finanssialan Keskusliitto 2008, 8.)

- Viivästyskoron laskemista varten maksupäivä välitetään maksunsaajalle. Tiedon välityminen ei sisälly SEPA-standardeihin, mutta on vakiintunut käytäntö Suomessa. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 8.)
- Suomalainen viitenumero. SEPA-tilisiirron perusominaisuuksiin ei kuulu nykyinen suomalainen viitenumero, jota ei tunneta Suomen ulkopuolella. Suomessa toimivat pankit ovat kuitenkin sopineet suomalaisen viitenumeron välittämisestä myös SEPA-tilisiirroissa. (OP-Pohjola 2008.)
- Tieto, kenen puolesta maksu on maksettu ja nimitieto, kenelle maksu on tarkoitettu. Nämä tiedot tulevat sisällymään tulevaisuudessa peruspalveluun. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 8.)
- Maksunsaajalle välitettävän maksuerittelytiedon enimmäismäärä on 140 merkkiä (Finanssialan Keskusliitto 2008, 8).
- Nykyinen maksujenvälitysnopeus edellyttää yöaikana tapahtuvaa pankkien välistä selvitys- ja katteensiirtopalvelua (Finanssialan Keskusliitto 2008, 8).
- Kooditieto, joka ilmoittaa, onko kyseessä palkka vai eläke. Tämä tieto tulee sisällymään jatkossa peruspalveluun. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 8.)

Lisäpalveluiden käyttöönotot ovat riippuvaisia niin pankkien valmiuksista kuin myös valitun selvitys- ja katteensiirtojärjestelmän (EBA) sekä Euroopan keskuspankin Target2-järjestelmän valmiuksista. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 8.)

SEPA-tilisiirron johdosta maksujenvälitys eri maiden välillä nopeutuu ja tulee edullisemmaksi. Se tulee myös yksinkertaistamaan yritysten maksuliikennettä tilisiirroissa. Seuraava sivun taulukko selventää, miten nykyiset käytössä olevat tilisiirtotavat tulevat yksinkertaistumaan SEPA:n myötä. (Finanssialan Keskusliitto 2009d, 2.)

Nykyisin käytössä olevat tilinsiirtotavat	Tilinsiirrot siirtymäajan jälkeen
Kotimaanmaksut (tilisiirrot)	SEPA-tilisiirto
Toistuvaissuoritukset (palkat, eläkkeet, etuudet)	SEPA-tilisiirto
EU-maksut (alle 50 000 e EU/ETA-maihin tai -maista)	SEPA-tilisiirto
Ulkomaanmaksut (yli 50 000 e EU/ETA-maihin tai -maista)	SEPA-tilisiirto
Ulkomaanmaksut muista maista tai maihin	Ulkomaanmaksut muista maista tai maihin

Taulukko 1: SEPA yksinkertaistaa yrityksen maksuliikennettä tilisiirroissa (Finanssialan Keskusliitto 2009d, 2).

Nykyisin käytössä olevat tilisiirtotavat korvautuvat siirtymäajan jälkeen kokonaan SEPA-tilisiirrolla. SEPA-alueen ulkopuolelle menevät ja ulkopuolelta saapuvat maksut ovat edelleen ulkomaanmaksuja, samoin kuin muussa valuutassa välitettävät maksut. Varsinaisia kotimaanmaksuja ei enää ole. Näin ollen ainoastaan SEPA - ja ulkomaanmaksut ovat käytössä. (Finanssialan Keskusliitto 2009d, 2.)

Kuten yllä olevassa taulukossa kävi ilmi, SEPA-tilisiirtona tullaan välittämään myös jatkossa toistuvaissuoritukset, kuten palkat ja eläkkeet. Tämä tulee korvaamaan erillisen palkka-aineiston. Maksaja lähettää pankkiin SEPA-standardilla aineiston, jossa maksuille on määritelty eräpäivä, joka on yksi pankkipäivä ennen palkanmaksupäivää. Aineisto lähetetään pankkiin viimeistään eräpäivänä. Palkkojen ja eläkkeiden maksuun käytetään SALA-koodia. Tämän jälkeen maksajan pankki veloittaa maksajan tiliä maksajan antamana eräpäivänä, joka on palkkapäivää edeltävä pankkipäivä. Palkka saapuu saajan tilille aamuyöllä palkkapäivänä. Nykyinen toistuvaissuoritusten välitys poistuu 31.12.2011 ja korvautuu SEPA-tilisiirrolla. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 10; Sutka 2010.)

Tiliraportoinnissa suomalaisen standardin mukainen konekielinen tiliote säilyy toistaiseksi voimassa. Pankit ovat kehittämässä myös ISO 20022 XML-standardiin perustuvaa tiliraportointia. Kansainvälinen viitestandardi (ISO 11649) voidaan ottaa käyttöön 1.12.2010 alkaen kotimaan ja ulkomaan laskuilla. Nykyinen kotimainen viitestandardi säilyy myös SEPA-tilisiirron siirtymäajan jälkeenkin. Uudet pankkiviivakoodiversiot tukevat IBAN-tilinumeron ja kansainvälisen tai kotimaisen viitteen käyttöä. Uudet versiot voidaan ottaa käyttöön 1.12.2010 alkaen. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 10.)

3.2.2 SEPA-maksukortit

Erilaisia maksukortteja on runsaasti tarjolla ja ne voidaan jakaa kahteen päätyyppiin; pankki- ja luottokortteihin. Pankkikortteja voidaan kutsua toiselta nimeltään suoraveloituskorteiksi, koska suoritettut maksut veloitetaan suoraan maksajan tililtä. Luottokortit taas eroavat pankkikortteista siinä, että maksaja voi tehdä ostoksia luotolla tiettyyn rajaan asti. Ostokset maksetaan tietyin väliajoin, joko kaikki kerralla tai osittain niin, että loppu muuttuu korolliseksi luotoksi. (Euroopan keskuspankki 2006, 21.)

Euroopan yhtenäisellä maksualueella toimivien SEPA-maksukorttien (SEPA Cardframework, SCF) tulee olla tulevaisuudessa sellaisia, että maksajalla on mahdollisuus maksaa näillä maksukorteilla ja tehdä käteisnostoja kaikkialla SEPA-alueella. Lisäksi kauppojen on voitava ottaa näitä kortteja vastaan koko euromaksualueella. Kauppiaille on kuitenkin oikeus päättää itse mitä maksukortteja hyväksytään maksuvälineiksi. Maksamisen turvallisuuden takaamiseksi kortit ovat jatkossa EMV-sirullisia. Maksaja hyväksyy korttimaksun jatkossa näppäilemällä kortin tunnusluvun maksupäätteeseen, eikä kuittia enää allekirjoiteta (Finanssialan Keskusliitto 2009d, 2). Maksukorteissa olevien sirujen tarkoituksena on estää väärinkäytöksiä ja korttien väärentämistä. Nykyisten magneettijuovakorttien kopiointi ja väärentäminen on yleistynyt Euroopassa. Sirun avulla voidaan kortinhaltija tunnistaa ja korttitapahtumat varmentaa nykyistä magneettijuovatekniikkaa turvallisemmin. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 4; Sutka 2009, 2010.)

Vuoden 2008 alusta pankit ovat alkaneet jakamaan SEPA-maksukortteja. Pankit päättävät itsenäisesti omasta korttivalikoimastaan. Nykyiset kansainväliset luotto- ja maksuaikakortit, kuten Visa ja Master Card sekä kansainväliset maksukortit, kuten Visa Electron täyttävät jo nyt SEPA-vaatimukset. Siirtymäajan jälkeen suomalainen pankkikortti korvautuu kansainvälisellä pankkikortilla eli debit-kortilla. Lisäksi automaattikortit poistuvat käytöstä. Markkinoille saattaa tulla tulevaisuudessa muitakin SEPA-korttijärjestelmiä. Tavoitteena on vuoden 2010 jälkeen, että kortit olisivat yhteensopivia koko euromaksualueella. Mikäli näin tapahtuu, kuluttaja voi maksaa ostoksia ja nostaa rahaa käteisautomaateilta koko SEPA-alueella. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 4; Sutka 2010.)

3.2.3 SEPA-suoraveloitus

Tämän hetkessä suomalaisessa suoraveloituksessa asiakas antaa pankille valtuudet maksaa tililtään itse määrittelemänsä laskut laskuttajan pankille. Suoraveloitus sopii säännöllisten laskujen maksuun. Näitä laskuja ovat esimerkiksi vuokra- ja sähkölaskut. Maksajan pankki veloittaa laskun maksajan tililtä tarkistettuaan ensin voimassaolevan valtakirjan ja hyvittää

sen jälkeen maksut laskuttajan tilille. Suomalainen käytäntö on, että suoraveloituksessa hoituvat maksut ovat peruuttamattomia. Tällä hetkellä suoraveloituksen käyttö on Suomessa suhteellisen harvinaista. Sitä käyttävät lähinnä varttuneemmat yli 65-vuotiaat henkilöt. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 11.)

Eurooppalaisten pankkien tavoitteena on saada yhtenäinen suoraveloitus (SEPA Direct Debit, SDD) maksavien asiakkaiden käyttöön. Se on tarkoitettu ensisijaisesti yritysten ja yksityishenkilöiden välisiin maksuihin. SEPA-suoraveloitusta voi käyttää koko yhtenäisellä euromaksualueella. Kyseisessä maksutavassa asiakkaan pankkiyhteyden ainoat tunnisteet ovat kansainvälinen tilinumero IBAN ja pankin tunnistetietona käytetty BIC-koodi (OP-Pohjola 2009b). SEPA-suoraveloituksen on oltava perillä viidessä pankkipäivässä, kun maksu suoritetaan ensimmäistä kertaa. Mikäli sama maksu toistuu säännöllisesti, sen on oltava perillä kahdessa pankkipäivässä. Suomessa toimivat pankit ovat suhtautuneet varauksella Euroopan maksuneuvoston määrittelemään suoraveloitukseen ja sen tehokkuuteen, koska se eroaa merkittävästi tämän hetkisestä suomalaisesta suoraveloituspalvelusta. Merkittävämmät erot kotimaiseen suoraveloituskäytäntöön ovat maksun palautusoikeus ja valtakirjamenettely. (Euroopan keskuspankki 2006, 20; Finanssialan Keskusliitto 2008, 4.)

EPC:n määrittelemässä suoraveloituksessa asiakas antaa valtuutuksen säännöllisesti toistuvaan tai kertaluonteiseen suoraveloitukseen. Suomessa maksaja antaa pankille suoraveloitusvaltakirjat, jotka pankin on säilytettävä ja ylläpidettävä. Uudessa suoraveloituskäytännössä maksaja antaa suoraan valtakirjansa laskuttajalle tai muuttaa valtakirjaa laskuttajan kanssa ilman, että siitä tulee tietoa maksajan pankille. Maksajan pankki ei voi siten ilman lisätarkistuksia varmistaa valtakirjan oikeellisuutta. Valtuutuksen voi antaa laskuttajalle joko kirjallisena tai sähköisessä muodossa. Laskuttaja myös säilyttää ja ylläpitää valtakirjat. Valtakirjan voimassaolo päättyy, kun viimeksi tehdystä suoraveloituksesta on kulunut 36 kuukautta. Eurooppalainen suoraveloitus ei ole peruuttamaton, kuten Suomessa tällä hetkellä käytössä oleva suoraveloitus. Uudessa suoraveloituksessa maksaja voi pyytää tapahtuman peruutusta kahdeksan viikkoa eräpäivän jälkeen. Tämä on nähty tarpeelliseksi, jotta maksajat olisivat halukkaita antamaan tilinsä laskuttajalle. Asiakas voi vaatia rahamäärän takaisin, jos seuraavat ehtokohdat täyttyvät: (Finanssialan Keskusliitto 2008, 4; Finanssialan Keskusliitto 2009c, 7-9.)

- Mikäli ennakoilmoitusta suoraveloituksesta ei ole lähetetty tai se on saapunut asiakkaalle myöhemmin, kuin neljä viikkoa ennen eräpäivää (OP-Pohjola 2009).
- Suoraveloitettu rahamäärä on suurempi, kuin asiakas kohtuudella on voinut olettaa (OP-Pohjola 2009).
- Asiakas on tehnyt kirjallisesti palautuspyynnön oman pankkinsa konttorissa (OP-Pohjola 2009).

SEPA-suoraveloitus otetaan käyttöön silloin, kun maksupalveludirektiivi astuu voimaan ja se on sovellettu kansallisiin lainsäädäntöihin. Maksupalveludirektiivin on suunniteltu astuvan voimaan Suomessa maksupalvelulakina 1.5.2010 alkaen. Direktiivin astuttua voimaan suoraveloituksia voi tehdä maasta toiseen. Tähän saakka suoraveloitukset eivät ole olleet mahdollisia jäsenmaiden välillä. Tämän hetkisen tiedon mukaan suomalaisten pankkien suoraveloituspalvelu säilyy pidempään kuin vuoden 2010 loppuun. Vuoden 2008 aikana Suomessa otettiin käyttöön kuluttajan e-laskupalvelu, jota pidetään yksinkertaisempana, kustannustehokkaampana ja se tulee korvamaan SEPA-suoraveloituksen ajan kuluessa. Euroopan komissio ja Euroopan keskuspankki tukevat voimakkaasti e-laskun tuloa koko Eurooppaan. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 4, 2009c, 7-9.)

Yritysten välinen (Business to business) SEPA-suoraveloitus on myös kehitteillä ja se otetaan käyttöön tulevaisuudessa. Suoraveloituksen käyttö yritysten välisissä maksuissa on samantyylinen kuin Suomessa oleva suoraveloituspalvelu. Maksajalla ei tällöin ole oikeutta maksun palautukseen, minkä vastapainona maksajan pankin velvollisuuksia on lisätty. Maksajan pankin on saatava vahvistus maksajalta valtakirjatietojen oikeellisuudesta ennen maksajan tilin veloitusta. Maksajan pankin on tallennettava valtakirjatiedot ja verrattava niitä kunkin suoraveloituspyyntöön tietoihin. (Sutka 2010.)

3.2.4 E-lasku

Suomessa voimakkaasti kehittyvä palvelu on e-lasku (e-invoice) ja se on kehitetty vastaamaan nykyisten suoraveloitusasiakkaiden tarpeita. Lisäksi Pohjoismaissa on käytössä kuluttajalle suunnattu e-lasku ja esimerkiksi Norja on Suomea edellä tässä maksutavassa. Muualla Euroopassa e-lasku ei toistaiseksi ole voimakkaasti käytössä. Suomessa toimivat pankit suosittelevat kansallisen ja tulevan SEPA-suoraveloituksen korvaamista e-laskuun perustuvalla maksupalvellulla. Se on kuluttajille suunnattu sähköinen lasku, jonka asiakas saa omaan verkkopankkiinsa. Laskua ei enää lähetetä paperimuodossa postitse. Se on pankkien kehittämä maksupalvelu, joten se on turvallinen tapa maksaa ja vastaanottaa laskuja. E-laskuun voidaan liittää myös automaattisen maksamisen palvelu ja rahat lähtevät tililtä ilman asiakkaan hyväksyntää. Näin ollen se on vähintään nykyisen suoraveloituksen veroinen palvelu. Asiakkaat voivat käyttää e-laskua, mikäli laskuttajayritys on siirtynyt e-laskutukseen. E-lasku toimii samalla tavalla kuin yritysten välisessä maksuliikenteessä välittyvät verkkolaskut. Seuraavaksi esitellään tyypillisiä eroavaisuuksia e-laskun ja uuden SEPA-suoraveloituksen välillä maksajan ja laskuttajan kannalta. (Finanssialan Keskusliitto 2009a.)

E-laskussa maksut suoritetaan verkkopankissa. Laskut eivät mene automaattisesti maksuun, vaan asiakkaan on ensin hyväksyttävä lasku. Asiakas kykenee muuttamaan tarvittaessa laskun summaa ja eräpäivää sekä veloitettavaa tiliä. E-lasku on tämän takia asiakkaille joustavampi

maksutapa. E-laskutusta käytettäessä yritykset voivat saada myös rahat nopeammin tilille, sillä asiakkaat pystyvät hyväksymään laskun heti sen saapumisen jälkeen. Asiakkaat eivät välttämättä odota eräpäivään asti laskun hyväksymistä. Tämän seurauksena yrityksen kassanhallinta tehostuu ja myyntisaamiset saapuvat nopeammin. E-laskussa maksu on aina lopullinen ja rahat pysyvät aina yrityksen tilillä. SEPA-suoraveloitus ei edellytä verkkopankin käyttöä. Uudessa suoraveloituksessa laskun eräpäivää, summaa sekä veloitettavaa tiliä ei voi muuttaa. SEPA-suoraveloitus ei ole välttämättä lopullinen ja sen voi asiakas tietyin ehdoin peruuttaa. Lisäksi rahat eivät välity koskaan laskuttajan tilille ennen varsinaista eräpäivää. (Finanssialan Keskusliitto 2009a.)

E-laskupalvelut ovat tällä hetkellä kansallisia maksutapoja, eivätkä ne ole vielä mukana SEPA-palveluissa. Tämän takia e-laskutusta ei voi hyödyntää kansainvälisessä maksamisessa. (Finanssialan Keskusliitto 2009a.)

3.3 Maksupalveludirektiivi , Suomen uusi maksupalvelulaki

Pankkien maksujenvälitystä säädelään lailla ja viranomais määräyksillä. Suomen lainsäädännön lisäksi maksujenvälityksiin liittyviä asetuksia ja direktiivejä säätää Euroopan unioni. Keskeisiä lainsäädäntöjä maksuvälityksen kannalta ovat olleet tilisiirtolaki, luottolaitoslaki sekä rahanpesulainsäädäntö. (Finanssialan Keskusliitto 2009b.)

Euroopan unionin maksupalveludirektiivi (PSD) muodostaa laillisen perustan maksuille EU:n jäsenmaiden sekä ETA-maiden sisällä. Direktiivillä pyritään luomaan ajanmukainen ja yhtenäinen kehys EU:n maksuliikennemarkkinoille. Yhteisten sääntöjen myötä kuluttaja pystyy paremmin vertailemaan palveluntarjoajien tuotteita ja tekemään parhaan mahdollisen ostopäätöksen. Maksupalveludirektiivillä on tarkoitus varmistaa, että maksamisesta EU:n sisällä, varsinkin tilisiirroista, suoraveloituksista ja korttimaksuista, tulee yhtä helppoa, tehokasta ja turvallista kuin maksamisesta maiden sisällä. (Europa 2005.)

Uuden direktiivin myötä maksupalvelun tarjoajille aiheutuu aiempaa vähemmän kustannuksia uusien säännösten noudattamisesta. Lisäksi kilpailu kiristyy, koska valinnanvaraa on enemmän ja kotimaan- ja ulkomaanmaksut toteutetaan samalla tavalla. Sen tavoitteena on parantaa kilpailua avaamalla maksumarkkinat uusille toimijoille ja luoda näiden kilpailuolosuhteista samanlaiset. Lisäksi markkinoiden läpinäkyvyys lisääntyy sekä palveluiden käyttäjien että tarjoajien kannalta, koska tiedonantovaatimukset korvataan täysin yhdenmukaisilla säännöillä. Maksupalveludirektiivillä vahvistetaan maksupalvelujen käyttäjien (kuluttajien, kauppiaiden, yritysten ja viranomaisten) oikeuksia ja suojaa. Direktiivi astui virallisesti voimaan joulukuussa 2007 ja EU-jäsenmaiden tuli muuttaa direktiivi kansalliseksi maksupalvelulaiksi vii-

meistään 1.11.2009 mennessä. (Euroopan keskuspankki 2007; Europa 2005; Finanssialan Keskusliitto 2009b.)

Useimmat jäsenmaat ovat pystyneet noudattamaan täytäntöön panemiselle annettua määräaikaa, lukuun ottamatta Suomea ja Ruotsia. Maksupalveludirektiivi astuu Suomessa voimaan maksupalvelulakina vasta 1.5.2010 alkaen. Maksupalvelulailla kumotaan tällä hetkellä voimassa oleva tilisiirtolaki. Lisäksi lain voimaantulon yhteydessä tehdään joitakin muutoksia muuan muassa kuluttajasuojalakiin, viestintämarkkinalakiin, henkilötietolakiin sekä verokantolakiin. (Finanssialan Keskusliitto 2009b.)

Lain soveltamiseen kuuluvia maksupalveluita ovat muuan muassa tilisiirrot, suoraveloitukset, pankki- ja luottokorttimaksut, maksutilin avaaminen, käteispano- ja nosto maksutilille, maksukortin ja verkkopalvelutunnusten myöntäminen sekä korttimaksujen tapahtumahyvitys kauppiaille. Lisäksi pankkien tiedonantovelvollisuuksia on lisätty maksupalvelun käyttäjää kohtaan. Laissa säädetään maksutapahtumien käynnistämisestä, toteuttamisesta ja toteuttamisajoista sekä arvopäivän määräytymisestä. Merkittävä muutos entiseen koskee rajat ylittävää tilisiirtoa ja sen toteuttamisajan lyhentämistä ensin kolmeen pankkipäivään ja vuoden 2012 alusta lähtien yhteen pankkipäivään. Lisäksi uusi suoraveloituspalvelu tulee muuttamaan palautusoikeudelliseksi ja uuden lain myötä jäsenmaiden väliset suoraveloitukset ovat myös mahdollisia. Maksupalvelulaissa on määriteltäviä maksuvälineiden ja maksukorttien käyttäjien sekä palvelutarjoajien oikeudet ja velvollisuudet. Laki sisältää säännökset palvelutarjoajien virheellisesti toteutuneista tai toteutumatta jääneistä maksutapahtumista. Kyseistä lakia valvovat finanssivalvonta ja kuluttaja-asiamies. (Finanssialan Keskusliitto 2009b; OP-Pohjola 2009.)

4 SEPA:n toiminta yrityksen näkökulmasta

Yhtenäinen euromaksualue tuo mukanaan suuria mahdollisuuksia ja haasteita kullekin osapuolelle. Kilpailu lisääntyy ja kovenee, koska euroalueelle syntyy SEPA:n puitteissa toimivat sisämarkkinat, joilla palveluntarjoajat voivat tarjota palvelujaan. Asiakkaille on tarjolla monenlaisia kilpailukykyisiä maksutapoja, sillä palveluntarjoajia on paljon ja tuotannon yksikkökustannukset pienenevät alueen laajuudesta johtuen. Suurimmat hyötyjät ovat kansainväliset yritykset, joille SEPA:n tulo tuo etuja ja mahdollisuuksia. (Euroopan keskuspankki 2006, 14.)

4.1 SEPA:n vaikutukset hyötyineen ja haittoineen

Euroopan keskuspankki arvioi SEPA:n myötä tulevan höydyn olevan jopa yhden prosentin kasvu bruttokansantuotteessa. Pankit ohjaavat asiakkaita hinnoittelulla tehottomista maksuliiken-

nekäytännöistä tehokkaiisiin, jolloin maksuliikkeen hinnoittelu koko Euroopan unionin alueella laskee. Lisäksi käteisen rahan ja shekkien käsittely vähenee, josta sekä yritykset että pankit saavat kustannussäästöjä. Maksupalveluista ja hinnoittelusta tulee entistä läpinäkyvämpiä, joten palveluntarjoajien vertailu on helpompaa yritykselle. Saksalainen SAP -yrityksen treasury-toimintojen ja prosessien vetäjä Andreas Knopf toteaa, että SEPA tuo yrityksille lisää vapautta valitessaan yhteistyöpankkeja. Niillä on mahdollisuus kilpailuttaa kaikkia SEPA-alueella olevia pankkeja tasavertaisesti, koska maksujen välityksessä on käytössä yhteinen standardi. Tämän seurauksena kilpailu pankkien välillä kiristyy ja tämä alentaa hintoja. Tämä asetelma hyödyttää yrityksiä, sillä maksupalveluiden hintojen alenemisen myötä yritysten kustannukset alenevat. (Euromoney 2006; Sutka 2009.)

Erilaisten kansallisten maksujärjestelmien laaja kirjo on osittain hankaloittanut yritysten laajentumista kansainvälisille markkinoille. SEPA:n myötä kansainvälistyvä yritys voi hyödyntää yhtenäistä maksuliikeinfrastruktuuria ja sen tulo avaa myös ovia uusille innovaatio- ja kilpailumahdollisuuksille. Aikaisemmin pääosin kotimaassa toimineet yritykset voivat käydä kätevämmiin kauppaa Suomen lisäksi koko SEPA-alueella. Maksamisesta sopiminen ja maksaminen käyvät helposti, kun maksut välittyvät molemmille osapuolille tutulla ja turvallisella käytännöllä. (Finanssialan Keskusliitto 2009c, 6; Sutka 2010.)

Ulkomaille välittyvä maksu on kestänyt nykypäivänä kolmesta viiteen päivään maksutavasta ja maasta riippuen (Luoto 2008). Maksujen välitysajat tulevat yhdenmukaistumaan SEPA:n tulon myötä ja helpottavat maksamista. SEPA-tilisiirron on välityttävä saajan tilille enintään kolmessa pankkipäivässä, mikä on monissa Euroopan maissa merkittävä parannus entiseen. Tavoitteena on, että vuodesta 2012 alkaen maksujenvälityksen nopeus SEPA-alueella on yksi pankkipäivä. Euroopan unionin maksupalveludirektiiviin perustuva maksupalvelulain käyttöönotto parantaa entisestään maksujen varmuutta ja ennustettavuutta. Yritykset pystyvät ennakkoimaan maksujen saapumisen, mikä helpottaa yrityksen kassanhallintaa (Nordea 2008). SEPA:lla ei ole suurta vaikutusta kotimaanmaksuihin, sillä nykyiset suomalaiset maksupalvelut ovat eurooppalaisiin palveluihin verrattuna varsin edistykselliset. (Finanssialan Keskusliitto 2009c, 6; Luoto 2008.)

SEPA-tilisiirto mahdollistaa euromääräisten maksujen automaattisen välityksen ja täsmäytyksen (kaikki yrityksen liiketapahtumat on käsitelty pääkirjanpidossa) SEPA-alueella. SEPA-tilisiirron etuja yritykselle ovat kustannustehokkuus, helppous ja se että maksut pystytään hoitamaan automaattisesti alusta loppuun. Maksuliikenne on SEPA:n myötä edullisempaa, koska SEPA-tilisiirto välitetään kotimaan tilinsiirron hinnalla ja palvelumaksut ovat samat kaikille koko SEPA-alueella. Maksuliikenteen palvelumaksut selkiytyvät ja laskevat paitsi palveluiden yhtenäisyyden myös lisääntyvän kilpailun ansioista. Hintojen alenemisesta syntyy yritykselle kustannussäästöjä. Uuden kansainvälisen tilinsiirtostandardin käyttöönotto yhtenäistää SEPA-alueen maksamiseen liittyviä käytäntöjä. Yritys voi samaa maksutapaa käyttäen

maksaa laskut sekä kotimaassa että muualla SEPA-alueella. Maksaja ja vastaanottaja hoitavat vain oman pankkinsa palvelukulut. Maksimissaan 140 merkin pituinen maksun erittelytieto välitetään maksun saajalle ilman muutoksia tai lyhennyksiä koko SEPA-alueella. Yritysten on myös helppo seurata hylättyjä ja palautettuja tapahtumia, koska käsittely on yhtenäistä ja johdonmukaista. (Finanssialan Keskusliitto 2009c, 7, Finanssialan Keskusliitto 2009d, 2.)

Kansallisista aineistostandardeista (LM, LUM2 ja TS) luovutaan ja tilalle tulee uusi kansainvälinen standardi UNIFI (ISO 20022) XML. Maksamisen käytäntöjen yksinkertaistaminen on mahdollista uudella yhtenäisellä standardilla. Tämä alentaa merkittävästi kansallisten maksujärjestelmien käyttämiseen ja ylläpitoon liittyviä kustannuksia. Lisäksi FTP-eräsiirto sekä PATU:jen käyttö loppuvat ja tilalle tulee Web Services -kanava ja PKI-tietoturva. Uuden kansainvälisen aineistomuodon seurauksena maksujen käsittely helpottuu, kun kaikki maksettavat ja vastaanottavat maksut ovat samassa muodossa. Yrityksillä on ollut monesti käytössä eri maksustandardeja ja niitä kaikkia on jouduttu päivittämään erikseen. Uuden kansainvälisen standardin käyttöönoton seurauksena yritykset päivittävät ainoastaan yhtä standardia, XML:ää. Maksujen ja kassanhallinnan keskittäminen yhteen paikkaan SEPA-alueella toimivien yritysten kesken säästää aikaa ja rahaa. Yritys kykenee yhdenmukaistamaan maksutapojaan ja prosessejaan eri maissa. Yritysten maksujen käsittelyä helpottaa vielä entisestään suomalaisten pankkien tarjoamat lisäpalvelut, kuten laskuissa käytettävät viitenumerot. (Finanssialan Keskusliitto 2009c, 6; OpusCapita 2005-2009b; Sampopankki 2009b.)

Yksi SEPA:n suurimmista eduista on yritysten mahdollisuus tehokkaampaan kassanhallintaan ja maksujen keskittämiseen. SEPA:n myötä yritykset voivat vähentää ulkomaisten tilien määrää sekä käyttämiensä pankkien lukumäärää. Tämä on mahdollista, sillä erot kotimaan ja eri maiden välisten euromaksujen välillä poistuvat koko SEPA-alueella. Periaatteessa yksi pankkitili koko EU-alueella riittää ja palveluiden yhdenmukaisuus johtaa entistä luotettavampaan ja tehokkaampaan maksuliikenteeseen. Yksi tili tarkoittaa sitä, että pienet ja keskisuuret yritykset voivat keskittää kaiken pankkiasiointinsa yhteen pankkiin. Suuret yritykset, joilla on monimutkaisempia maksutarpeita, voivat vähentää kassanhallintaan tarvitsemiensa pankkien määrää. Nykyisin kansainvälisissä yrityksissä on tapana suorittaa maksuja eri maissa paikallisesti eri ohjelmistoilla, mistä aiheutuu yrityksille sekä työtä että kustannuksia (Luoto 2008). SEPA:n myötä yrityksen liiketoimintaprosesseja voidaan yksinkertaistaa erityisesti niiden yritysten kohdalla, joilla on toimintaa useissa Euroopan maassa. Tämän seurauksena yritysten sisäinen tehokkuus lisääntyy ja kustannukset alenevat. (Finanssialan Keskusliitto 2009c, 6; OP-Pohjola 2008.)

Myöhemmin käyttöön otettava SEPA-suoraveloituspalvelu on laskuttajalle yksinkertainen ja kustannuksia säästävä tapa periä maksuja. Laskuttajalle uudistus tuo varmuutta, sillä maksun suorittamiseen on ennalta sovittu veloituspäivä. Yrityksen on helppo seurata saapuneita maksuja ja niiden täsmäytys helpottuu. Lisäksi harvemmin tapahtuvien asioiden käsittely helpot-

tuu ja ne voidaan täysin automatisoida. Tämä koskee siis lähinnä palautettuja ja hylättyjä tapahtumia. Laskuttaja pystyy perimään saataviaan maksajilta koko SEPA-alueelta yhtä laskutustapaa käyttäen. SEPA-suoraveloituksen käyttö mahdollistaa yritykselle yritysten välisen suoraveloituksen. Lisäksi uudella suoraveloituksella voidaan käydä kansainvälistä kauppaa. SEPA-suoraveloitus tuo etuja maksajayritykselle. Tämän avulla maksajan on vaivatonta maksaa laskuja. Sen käyttö vähentää myöhässä maksettujen laskujen määrää, jotka taas aiheuttavat lisäkustannuksia viivästyskorkojen muodossa. Lisäksi suoraveloituksen käyttö on helppoa ja saapuneiden laskujen täsmäytys yksinkertaistuu. Maksajalla ei kuitenkaan ole maksun palautusoikeutta toisin kuin yksityishenkilöiden ja yritysten välisessä suoraveloituksessa. (Finanssialan Keskusliitto 2009c, 8.)

SEPA-suoraveloitukseen on kuitenkin Suomessa toimivien pankkien keskuudessa suhtauduttu varauksella ja se on koettu ongelmalliseksi sen tehottomuudesta ja riskeistä johtuen. Suomalaisessa suoraveloituskäytännössä pankki säilyttää ja ylläpitää suoraveloitusasiakirjat. SEPA-suoraveloituksessa puolestaan maksaja antaa laskuttajalle suoraveloitusvaltakirjat ja yritys joutuu säilyttämään ja ylläpitämään valtakirjat ilman, että siitä tulee tietoa maksajan pankille. Uuden käytännön mukaan laskuttajayritys joutuu luomaan jonkinlaisen valtakirjarekisterin valtakirjojen ylläpitämistä varten, joka aiheuttaa yritykselle työmäärän lisääntymistä. Suurempana ongelmana kuitenkin koetaan uuden SEPA-suoraveloituksen peruutusmahdollisuus. Maksaja voi halutessaan pyytää suoraveloituksen peruutusta jopa kahdeksan viikkoa eräpäivän jälkeen. Peruutuksen voi tehdä, mikäli siihen liittyvät ehtokohdat täyttyvät. Maksu on lopullinen vasta peruutusajan jälkeen. Tämä voi lisätä epävarmuutta yrityksissä, sillä maksajalla on mahdollisuus peruuttaa maksutapahtuma vielä näin pitkän ajan jälkeen. Yritykset eivät näin ollen voi ennustaa, pysykö raha varmasti pankkitilillä loppuun asti. Lisäksi laskuttaja ei tiedä, onko valtuutuksessa annettu tilinumero oikea tai onko valtuutuksen antajalla tilinkäyttöoikeus. (Finanssialan Keskusliitto 2009c, 7-8.)

SEPA:n laajuus aiheuttaa luonnollisesti haasteita yritykselle. Jotta yritys voi käyttää uusia SEPA-palveluita ja saada niistä kaikki hyödyt irti, joutuu se tekemään investointeja järjestelmien päivitykseen ja sopeutumaan uusiin toimintatapoihin. Se vaatii yritykseltä valtavasti taloudellisia resursseja. Myös henkilöstön kouluttaminen SEPA-aikaan vaatii aikaa ja rahaa. SEPA:n käyttöönotto aiheuttaa aluksi yrityksille kustannuksia, mutta pidemmällä aikavälillä se vähentää varsinkin kansainvälisten yritysten kuluja. SEPA:n myötä palvelut ja hinnat ovat entistä läpinäkyvämpiä ja pitkällä aikavälillä tehdyistä investoinneista koitua hyöty korvaa niihin aiheutuneet kustannukset. Kotimaanmarkkinoilla toimivat yritykset eivät suurta hyötyä SEPA:n tulosta saa ja kustannukset ovatkin yleensä suuremmat kuin hyödyt. (Luoto 2008; Sutka 2010.)

4.2 Yritysten valmistautuminen SEPA:n tuomiin muutoksiin

SEPA:n tulo on suuri muutos kaikenkokoisille yrityksille. Vanha tuttu tilisiirtopalvelu poistuu ja tilalle tulee uusi kansainvälinen palvelu. Vanhat tilinumerot korvautuvat kansainvälisillä tilinumeroilla. Yrityksen pankkiyhteys eräsiirrossa uudistuu Web Services-kanavaan. Lisäksi vanhat maksuaineistostandardit korvautuvat uusilla XML-standardeilla. Muutokset ovat lyhyellä aikavälillä teknisiä ja pakollisia, jotta yritysten maksut ja tili-informaatio kulkevat jatkosakin. Yritykset saavat mahdollisuuden tarkastella omia taloushallintoprosessejaan ja saada niihin lisää tehokkuutta uusien teknisten ratkaisujen myötä. Sanotaan, että kyseessä on euron käyttöönottoa suurempi muutos, koska se muuttaa pankkien ja yritysten maksujärjestelmät lähes täysin. Andreas Knopf toteaa, että yritysten valmistautuminen SEPA:an verrattuna euron käyttöönoton valmisteluun, on selvästi jäljessä saman vaiheen aikana. Euron käyttöönotto on ymmärretty paljon laajemmin ja paremmin yrityksissä. SEPA:n tuomat muutokset ovat kuitenkin samaa luokkaa euron käyttöönoton kanssa, elleivät jopa suuremmat. (Euromoney 2006; OP-Pohjola 2010.)

Kansalliset pankit ovat jo pitkään valmistautuneet SEPA:n vaatimiin muutoksiin Euroopassa. Suomessa toimivat pankit vastaavat SEPA:n toteuttamisesta. Pankit luovat omiin järjestelmiinsä valmiudet SEPA-palveluiden käyttöönottamiselle ja siirtyvät käyttämään kansainvälisiä XML-pohjaisia standardeja aikaisemmin käytössä olleiden kansallisten standardien sijaan. SEPA-hankkeen tavoitteiden toteutumisen kannalta on äärimmäisen tärkeää, että yritykset ja julkinen sektori sitoutuvat SEPA:an ja sen tuomiin muutoksiin. SEPA:n tuomat muutokset näkyvät yrityksillä laskutuksessa, maksamisessa ja maksujen keräämisessä. Yritysten koosta riippumatta SEPA vaatii konkreettisia toimenpiteitä varsinkin niiltä, joilla on käytössään taloushallinnon järjestelmiä ja maksuliikenneohjelmistoja. Pelkästään kotimaan markkinoilla toimivien yritysten kannattaa aluksi seurata tilannetta, eikä niiden kannata tai tarvitse olla ensimmäisten muutoksia tekevien kansainvälisten yritysten joukossa. Nykyiset palvelut ovat käytössä ainakin siirtymäajan loppuun asti (vuoteen 2010), joten välittömiin muutoksiin ei ole tarvetta. (Finanssialan Keskusliitto 2009d, 1-2; Nordea 2008; Sampopankki 2009a.)

SEPA-palveluiden käyttöönotto ja niiden hyödyntäminen tarkoittaa yrityksessä sitä, että taloushallintojärjestelmiä ja maksuliikenneohjelmistoja on päivitettävä. Muutokset ovat vähäisiä, mikäli yritys ei käytä eräaineistoja maksamiseen, vaan tekee maksut yksitellen verkkopankilla. Yritysten on hyvä selvittää perusteellisesti, mitä investointeja uudet maksuliikennepalvelut aiheuttavat ja mitä höytyjä se mahdollisesti tuo. Eräaineistoja lähettävien yritysten kannattaa olla yhteydessä taloushallinto-ohjelmistotoimittajiin ja keskustella SEPA:n tulon vaikutuksista ja siitä, millaiset näiden SEPA-valmiudet ovat. Yritysten myös kannattaa tarkistaa ohjelmistotoimittajilta, miten ja milloin yritys saa SEPA-muutokset sisältävät ohjelmistoversiot käyttöönsä. Yritysten on myös hyvä punnita omia aikataulujaan ja tehdä aikataulusuunnitelma SEPA-palveluiden sulauttamisprosessista. Suurille organisaatioille, joilla on käytössään

useita ohjelmistoja ja toimittajia voi SEPA:an siirtyminen olla todella vaikeaa ilman erillistä SEPA -suunnitelmaa. (Finanssialan Keskusliitto 2009d, 1-2; Sampopankki 2009a.)

Kansainvälinen tilinumero (IBAN) ja pankin yksilöintitieto (BIC) ovat ainoat käytössä olevat tilinumerot ja yksilöintitiedot SEPA-maksuissa. Kaikkien yritysten tulee varautua näiden tunnusten käyttöön kaikessa maksamisessa SEPA-alueella sekä myös selvittää hyvissä ajoin, mihin järjestelmiin näiden tunnusten muutos vaikuttaa. Yritysten tulee selvittää sekä omat että kauppakumppaneiden pankkiyhteystiedot kansainvälisessä muodossa. Tähän luetaan mukaan ne kauppakumppanit, jotka toimivat vain kotimaan markkina-alueella. Näitä kyseisiä tunnuksia on käytetty jo aikaisemminkin rajat ylittävissä ulkomaan maksuissa, mutta SEPA:n tulon myötä ne laajenevat kotimaan maksuihin. Yrityksen voidessa vastaanottaa maksuja uudella tavalla, tulee sen huolehtia omien IBAN ja BIC-tietojen lisäämistä laskulomakkeille, jotta rahat tulevat perille siirtymäajan jälkeen. Pankkiyhteystiedon on hyvä näkyä laskussa sekä kotimaisessa että ulkomaisessa muodossa siirtymäaikana. Nykyinen käytössä oleva tilinumeron perustuva tilinsiirtopalvelu poistuu käytöstä siirtymäajan loppuun mennessä ja käyttöön otetaan uusi tilinsiirtolomakestandardi. IBAN:in ja BIC:in lisääminen asiakas- ja laskutusrekistereihin voi vaatia ohjelmistomuutoksia, sillä pidempi tilinumero ei välttämättä mahdu sille varattuun kenttään tai ohjelmisto ei hyväksy kirjaimia. IBAN- ja BIC-tunnukset tulee lisätä laskulomakkeille viimeistään 1.7.2010 mennessä. (Finanssialan Keskusliitto 2009c, 12; Finanssialan Keskusliitto 2009d, 1-2; Sampopankki 2009a.)

Maksamisessa on käytössä lukuisia erilaisia maiden sisäisiä standardeja. SEPA-tietosisältö pohjautuu UNIFI (ISO 20022) XML-standardiin, jota edellytetään pankkien ja yritysten välisissä SEPA-maksutapahtumissa. Yritysten tulee päivittää vanhat järjestelmänsä niin, että ne voivat välittää maksunsa jatkossa XML-standardin mukaisena aineistona. Muutokset voivat vaikuttaa esimerkiksi yritysten osto- ja myyntireskontraan ja palkanlaskenta- sekä kassajärjestelmään. Esimerkiksi yritysten ostoreskontrassa jatkossa tulee olla käytössä XML-aineistot sekä tilinumeroiden IBAN -muoto. Palkanlaskentajärjestelmässä tilinumeroiden tulee olla IBAN-muodossa ja palkkojen maksussa tulee käyttää SALA-koodia. (Finanssialan Keskusliitto 2009c, 13; Sutka 2010.)

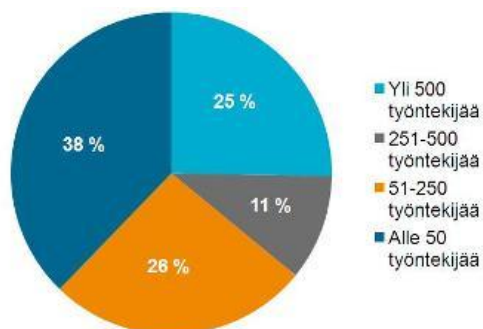
Tilanteessa, jossa yritys haluaa ottaa käyttöön SEPA- ja XML-maksatuksen, mutta jossa omat järjestelmät eivät vielä tuota pankkien hyväksymää XML-maksuaineistoa, voidaan vaihtoehtoisesti harkita SEPA-konversiopalveluita eli muuan muassa muunnin-työkalun käyttöönottoa. Alkuvaiheessa työkalun avulla kansalliset aineistot pystytään muuttamaan kansainväliseen XML-aineistostandardiin. Tämä voi alussa olla kätevin ja kustannustehokkain vaihtoehto yrityksille, mutta tarkoituksena on kuitenkin, että yritysten omat taloushallintojärjestelmät pystyvät tuottamaan jatkossa suoraan SEPA -maksuaineistoa muunnin-työkalun sijaan. Tähän ratkaisuun pyritään ensisijaisesti. (JKN Consulting 2010.)

Myöhemmin käyttöönotettava SEPA-suoraveloitus poikkeaa merkittävästi nykyisestä kotimaisesta suoraveloituspalvelusta ja näin ollen edellyttää sitä käyttävältä yritykseltä merkittäviä järjestelmämuutoksia. SEPA-suoraveloituksessa laskuttaja kerää ja ylläpitää suoraveloitustakirjat ja yritys joutuu luomaan valtakirjarekisterin ja sen hallinnointiprosessin. Kotimaista suoraveloitusta laskutuksessa käyttävän yrityksen kannattaa harkita siirtymistä sähköisen elaskutuksen käyttöön. (Finanssialan Keskusliitto 2009c, 11-12.)

Suomella on erinomaiset edellytykset suoriutua SEPA:sta mallikkaasti, sillä Suomi on edelläkävijä pankkitoiminnan palvelutasossa. Suomi on SEPA-kehityksen kärkimaita. Euroopassa on maita, joissa SEPA:n takarajaksi väläytellään jopa vuotta 2014. Merkittävin asia SEPA:n onnistumisessa on katsottu olevan se, kuinka ajoissa yritykset hyödyntävät tämän mahdollisuuden ja sitä kautta saavat nopeammin SEPA:sta koituvat höydyt irti. Nopeimmat yritykset ottavat uudet SEPA-maksujärjestelmät käyttöön vuoden 2008 aikana. Osa yrityksistä päivittää ja on jo päivittänyt maksuliikenne- ja taloushallintojärjestelmät SEPA -standardeihin, mutta osa yrityksistä ei ole vielä ollenkaan liikkeellä. Jotta yritykset pystyvät valmistautumaan yhtenäisen euromaksualueen tulon mahdollisimman hyvin ja tekemään tarvittavat muutokset, tulee SEPA:sta olla monipuolista ja yksityiskohtaista informaatiota. Tämän lisäksi sekä pankkien että ohjelmistotoimittajien valmiudet SEPA:n tulon on oltava kunnossa. Tämä on edellytys sille, että yritykset voivat siirtyä SEPA-aikaan. Väistämättä ja viimekädessä yritys joutuu kuitenkin itse toteuttamaan SEPA:n myötä tulevat muutokset viimeistään vuoden 2010 loppuun mennessä. (Luoto 2008.)

4.3 Yritysten SEPA-valmius

Basware Oyj on selvittänyt tuoreella kyselytutkimuksella yritysten SEPA-valmiuksia Suomessa. Tutkimus toteutettiin joulukuun 2009 ja tammikuun 2010 välisenä aikana. Basware on seurannut yritysten valmiuksia SEPA:n tulon jo vuodesta 2007 lähtien. Kyselyyn on vastannut 273 taloushallinnon ammattilaista eri toimialojen yrityksistä ja vastaukset jakaantuivat organisaatioiden koon mukaan seuraavasti: (Basware Oyj 2010a; Basware Oyj 2010b.)

Kuvio 1: Vastausten jakaantuminen organisaatioissa (Basware Oyj 2010b).

Basware Oyj:n tuoreen selvityksen mukaan suurin osa Suomessa toimivista yrityksistä toteuttaa tämän vuoden aikana siirtymisen SEPA:an. Vuoden 2010 loppuun mennessä yritysten on päivitettävä maksuliikenne- ja taloushallintojärjestelmät SEPA-aikaan. SEPA-projekti on käynnissä tai käynnistymässä noin 75 prosentilla yrityksistä. Yli 500 henkilöä työllistävissä yrityksissä vastaava luku oli 90 prosenttia. Nykyään erillisen SEPA-suunnitelman yrityksistä on tehnyt 43 prosenttia, kun vastaava luku syksyllä 2008 oli 11 prosenttia. Suurista yrityksistä erillisen SEPA-suunnitelman on tällä hetkellä tehnyt noin 65 prosenttia vastaajista, kun vastaava luku syksyllä 2008 oli 17 prosenttia. (Basware Oyj 2010a.)

Suomalaisissa yrityksissä SEPA on tiedostettu laajalti ja henkilöstön SEPA-osaaminen on hyvällä mallilla. Tuoreen selvityksen mukaan ohjelmistopäivitysten tilanne ei ole muuttunut juuri lainkaan edellisen puolen vuoden aikana, sillä vain kymmenellä prosentilla vastaajista on SEPA-päivitykset tehty taloushallintojärjestelmiin. Maksuliikenneohjelmistot on päivittänyt noin 20 prosenttia vastaajista. Taloushallinnon ohjelmistoihin erikoistuneen Basware Oyj:n johtaja Matti Luoto toteaa, että vuodesta 2010 on tulossa varsinainen SEPA:n vuosi ja että yrityksillä on kovat paineet saada ohjelmistonsa päivitettyä SEPA-aikaan. SEPA:n takaraja koittaa tämän vuoden lopussa. Tutkimuksen mukaan joka neljäs yrityksistä ratkaisee SEPA-siirtymävaiheen käyttämällä maksuliikenteen SEPA-muunninta. Suurista yrityksistä näin suunnittelee tekevänsä joka kolmas. (Basware Oyj 2010a; Basware Oyj 2010b.)

Baswaren tuoreen selvityksen mukaan puolet vastaajista pitää SEPA:a suurempana muutoksena, kuin euron käyttöönottoa. Vastaava luku syksyllä 2008 oli 35 prosenttia. Tämä johtuu siitä, että SEPA:an siirtyminen on teknisesti huomattavasti suurempi muutos, kuin euron käyttöönotto. SEPA:n laajuus konkretisoituu yrityksille vähitellen uusien maksupalveluiden käyttöönoton myötä. Tällä hetkellä 39 prosenttia vastaajista pitää euron käyttöönottoa suurempana muutoksena, kuin SEPA:a. Tuore selvitys osoittaa, että nopeimmat yritykset ovat jo siirtyneet SEPA-maksamiseen yhden tai kahden pankin kanssa tammikuussa 2010. Mitä aikaisemmin yritys siirtyy käyttämään SEPA-maksupalveluita, sitä nopeammin yritys saa niistä hyödyn. Tällöin maksaminen nopeutuu ja tulee edullisimmaksi. (Basware Oyj 2010a.)

Jokaisen yrityksen on siirryttävä yhtenäiseen euromaksualueeseen jossain vaiheessa. Jopa 65 prosenttia suomalaisista yrityksistä näkee SEPA:n tulon positiiviset vaikutukset maksuliikenteen tehostumisen ja yhtenäistymisen myötä. Noin 35 prosenttia vastaajista näkee SEPA:n vain lähinnä pakollisena muutoksena. Vuoden 2010 takaraja on tiedostettu yrityksissä hyvin, mutta muutosten laajuus ja tehtävät päivitykset voivat vielä yllättää monet. (Basware Oyj 2010a.)

Noin 60 prosenttia vastaajista pitää Suomalaisten pankkien SEPA-valmiuksia hyvinä. Yritysten SEPA:an siirtymisen edellytyksenä on pankkien ja ohjelmistotoimittajien tarjoamat SEPA-palvelut ja -ohjelmistot. Yritysten hitaaseen SEPA:an valmistautumiseen ja siirtymiseen vuoden 2010 puolelle, on osittain vaikuttanut se, että pankkien SEPA-palvelut eivät ole olleet tuotannossa tai ovat keskeneräisiä. SEPA-päivitysten lisäksi yritykset ovat tekemässä muita prosessimuutoksia, joita ovat muuan muassa tietoturvan parantaminen ja sähköisen laskutuksen lisääminen. Hieman yli neljännes tutkimuksen vastaajayrityksistä nimesi sähköisten laskujen lisäämisen tärkeäksi SEPA-hankkeen prosessimuutokseksi. E-laskutuksen läpimurtoa tukee se, että lähes puolet suoraveloitusta käyttävistä organisaatioista aikoo korvata SEPA-suoraveloituksen siirtymällä sähköiseen laskutukseen. (Basware Oyj 2010a; Basware Oyj 2010b.)

Suomalainen IT-palveluyritys Logica, viestintäyhtiö BT sekä maksuliikenneyritys Earthport ovat tilanneet SEPA:an liittyvän tutkimuksen The Financial Service Club:lta. The Financial Service Club on ryhmittymä, joka jakaa tietoa pankkien, vakuutusyhtiöiden, konsulttiyritysten ja teknologiayritysten päättäjien ja yritysjohton välillä. Tehdyssä tutkimuksessa haastateltiin yli 350 kansainvälisen maksuliikenteen asiantuntijaa. Tutkimusaineistona käytettiin eri tahojen, kuten muuan muassa Euroopan komission, Euroopan keskuspankin sekä Euroopan maksu-neuvoston (EPC) edustajien haastatteluita. Tutkimus toteutettiin syksyllä 2009. Logica on kertonut omilla internet-sivuillaan tutkimuksen päätuloksista. (Logica 2009.)

The Financial Service Club:in tekemän tutkimuksen mukaan SEPA on toteutumassa, mutta se poikkeaa monella tapaa alkuperäisestä suunnitelmasta sekä kansainvälisesti että kotimaisesti. SEPA-siirtymällä on vahva tuki pankkimaailmassa verrattuna yrityksiin. Tutkimuksen mukaan pankit ovat valmistautuneet ja panostaneet hyvin SEPA:an siirtymisessä. Pankit ovat päivittäneet perusjärjestelmiään SEPA-palveluiden kanssa yhteensopiviksi. SEPA-tilisiirtojen osuus on kasvanut kaikissa euroalueen tilisiirroista kolme prosenttiyksikköä toukokuun ja elokuun välisenä aikana 2009. Pankit ovat huomanneet SEPA:sta koituvan hyötyä heidän liiketoiminnalleen, koska ne ovat voineet tuoda uusia innovatiivisia palveluita markkinoille. Näitä palveluja ovat muuan muassa yritysten väliset verkkolaskut sekä erilaiset tili-informaatiopalvelut. (Logica 2009.)

Selvityksen mukaan sen sijaan yritykset ja muut organisaatiot eivät ole valmistautuneet SEPA-siirtymään. Syynä on se, että yritykset eivät näe SEPA:sta olevan hyötyä omalle liiketoimin-

nalle. Yhtenä syynä yritysten hitaaseen siirtymiseen on myös se, että SEPA:an siirtymiselle ei ole varsinaista takarajaa. Tehdyn tutkimuksen mukaan yritysten aktivointi edellyttää viranomaisilta tiukempia ja sitovampia päätöksiä aikatauluista, jotka varmistavat tehokkaan ja kattavan siirtymisen SEPA:an. Logican pankki- ja vakuutusliiketoiminnan johtaja Jukka Tarkiainen toteaa; ”Sama trendi on nähtävissä Suomessa”. Suomessakin yritysten tuki SEPA:lle on ollut puutteellista. SEPA:n onnistuminen onkin hyvin pitkälti kiinni yritysten sitoutumisesta. SEPA:an olisi myös siirryttävä hyvissä ajoin. SEPA-hanke hyödyttää monia yrityksiä, koska sen avulla voidaan muun muassa tehostaa kansainvälistä maksuliikennettä. (Logica 2009.)

Yrityksiltä puuttuvat varsinaiset suunnitelmat SEPA:an siirtymisessä. Muutoksia SEPA:an siirtymiseen ei kannata jättää vuoden 2010 loppuun, koska silloin on kovimmat siirtymisen ruuhkat ja myös ohjelmistotoimittajien resurssit voivat olla rajalliset. Mikäli siirtyminen jää vuoden 2010 puolelle, se kannatta yritysten taloushallinnon vuosirytmien perusteella ajoittaa joko loppukevääseen tai alkusyksyyn. (Logica 2009.)

Suomessa on ollut näkemys siitä, että e-laskutus tulee korvaamaan kansallisen suoraveloituksen. Jukka Tarkiainen toteaa, että sekä e-lasku että SEPA-suoraveloitukset tulevat toteutumaan Suomessa. Vaikka SEPA-suoraveloitusta on pidetty sen monista epäkohdista johtuen epähyödyllisenä palveluna laskuttajayrityksille, tullaan sitä kuitenkin käyttämään Suomessa sen tiettyjen hyötyjen perusteella. Laskuttajayritykselle SEPA-suoraveloitus mahdollistaa sen käytön sekä kansainvälisessä kaupassa että yritysten välisessä tapahtumaliikenteessä. (Logica 2009.)

Eri maiden maksuliikennepalveluiden yhdenmukaisuutta heikentävät maakohtaiset lisäpalvelut, joiden avulla maat voivat turvata vanhat kansalliset maksuliikenteen palvelutasot. Tutkimuksen mukaan on todennäköistä, että vuonna 2012 Euroopan komissio yhdenmukaistaa eri maiden lakeja uudella maksupalveludirektiivillä (PSD 2). Samalla pyritään poistamaan tarve kansallisille lisäpalveluille. (Logica 2009.)

5 Tutkimus

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää suomalaisten kansainvälistyneiden yritysten suhtautumista SEPA:an sekä näiden valmistautumista siihen. Pyrkimyksenä oli vastata kysymykseen, mitkä ovat SEPA:n tulon hyödyt ja haitat yritysten omasta näkökulmasta katsottuna. Tutkimusongelmana oli selvittää, millä tavoin SEPA vaikuttaa suomalaisten yritysten maksuliikenteeseen. Tutkimukseen valittu kohdejoukko koostuu viidestä suomalaisesta yrityksestä, jotka toimivat kotimaan lisäksi kansainvälisillä markkinoilla.

5.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Tutkimusotteena käytetään kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Laadullinen tutkimus soveltuu parhaiten tutkimukseen, joka pyrkii ymmärtämään ilmiön tarkoitusta ja sen merkitystä syvemmin ja monipuolisemmin. Nämä ovat omat tavoitteeni. Lisäksi tutkimuksessa halutaan tietää tutkittavien yritysten antamia merkityksiä tutkittavalle ilmiölle. Laadullisella tutkimusmenetelmällä tuloksena saadaan vastaajan omaa tekstiä tutkittavasta ilmiöstä. Laadullisessa tutkimuksen tiedonkeruumenetelminä ovat esimerkiksi erilaiset haastattelut ja havainnoinnit.

Laadullisessa tutkimuksessa tärkein rooli on haastateltavilla. Niiden huolellinen valikoiminen on hyvin olennaista ja tärkeää. Tutkimukseen valittu kohdejoukko on valittu tarkoituksenmukaisesti; ei satunaisotoksen menetelmää käyttäen, kuten esimerkiksi määrällisessä tutkimuksessa on useimmiten tapana (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005,155). Tutkimukseen on valittu vain kansainvälisiä suomalaisia yrityksiä. Tutkimuksessa selvitetään, millä tavoin SEPA tulee tai jo on tullut vaikuttamaan näiden yritysten maksuliikenteeseen.

Kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuksessa otantajoukko on lähes poikkeuksetta laadullista tutkimusta suurempi. Tässä tapauksessa saaduista tuloksista lasketaan keskiarvoja ja keskihajonnan lukuja. Omassa tutkimuksessani ei esimerkiksi ole tavoitteena selvittää, kuinka moni on vastauksista samaa tai eri mieltä. Laadullista tutkimusotetta käytettäessä saadut tulokset eivät ole numeerisia tuloksia tai prosenttilukuja. Vaikka myös määrällisessä tutkimuksessa tarkastellaan syy-seuraus suhteita, hautautuvat ne siellä helposti erilaisten keskiarvojen pimentoon (Berndtson 2005,98). Laadullisessa tutkimuksessa en näe samanlaista ongelmaa, koska otos on pienempi ja näin ollen tutkittaviin ilmiöihin päästään paremmin sisään (Berndtson 2005,98). Tämän vuoksi nimenomaan laadullinen tutkimus soveltuu parhaiten tutkittavalle aiheelleni. Tavoitteena onkin nimenomaan perehtyä yksilöllisesti vastaajan mielipiteisiin ja näkemyksiin, sekä tarkastella vastauksia kattavasti ja monipuolisesti.

5.2 Tutkimuksen toteutus ja tiedonkeruumenetelmät

Ensimmäisenä vaiheena asetettiin tutkimusongelma ja -kysymykset sekä pohdittiin, mitä asioita halutaan nostaa esille ja mitä tietoa halutaan saada. Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään, miten saadaan vastaus asetettuun tutkimusongelmaan. Tämän jälkeen mietittiin potentiaalisia yrityksiä, jotka soveltuvat parhaiten tutkimukseen. Tiedonkeruumenetelmänä käytettiin sähköpostihaastattelua. Tutkimuksessa päädyttiin haastattelemaan viittä eri suomalaista yritystä, joilla on kansainvälistä liiketoimintaa. Juuri tähän rajaukseen päädyttiin, koska SEPA vaikuttaa voimakkaimmin kansainvälisiin yrityksiin. Yritykset valittiin suomalaisten

kansainvälisten yritysten kategoriasta sattumanvaraisesti, mutta tutkimukseen haluttiin saada tunnettuja brändejä.

5.2.1 Sähköpostihaastattelut

Tutkimuksen toteutus aloitettiin ottamalla yrityksiin yhteyttä puhelimitse ja valittiin sopivin henkilö vastamaan haastattelukysymyksiin. Haastatteluun valitut henkilöt olivat ystävällisiä ja avuliaita vastaamaan kyselyyn. Tämä oli hieman yllättävää, koska oletin yritysten olevan todella kiireisiä ja haluttomia vastaamaan opiskelijan kyselyihin. Ennen yhteydenottoa yrityksiin odotin enemmän kielteisiä vastauksia ja myös varauduin niihin. Haastattelukysely lähetettiin helmikuussa sähköpostitse yritysten edustajille ja vastausaikaa oli pari viikkoa. Tutkimukseen valittiin seuraavat yritykset: Kesko Oyj, Valio Oy, Veho Group Oyj ja Stockmann Oyj Abp. Yksi tutkimukseen valittu yritys haluaa pysyä nimettömänä, joten yritystä ei tässä työssä mainita. Haastattelussa pyrittiin selvittämään yritysten konkreettista valmistautumista SEPA:n tuloon sekä näiden ajatuksia itse hankkeesta. Keskeisiä kysymyksiä ovat, millä tavalla yritykset ovat sen kokeneet sekä mikä on näiden yritysten SEPA-valmius tällä hetkellä. Yritysten tarkempi esittely oli liitteessä neljä.

5.2.2 Haastattelukysymykset

Yrityksille tehdyssä kyselyssä oli yhdeksän eri kysymystä. Aluksi lähdettiin selvittämään perustietoa yrityksestä ja haastateltavasta. Tämän jälkeen tiedusteltiin ajankohtaa milloin yritykset olivat kuulleet SEPA:sta ensimmäisen kerran ja millaisia tuntemuksia hanke herätti yrityksissä. Tässä kohtaan haluttiin tietää yritysten suhtautuminen kyseiseen hankkeeseen. Seuraavaksi lähdettiin selvittämään, ovatko yritykset tehneet suunnitelman, jotta SEPA:an pystyttäisiin siirtymään mallikkaasti. Lisäksi tiedusteltiin, onko tehty suunnitelma pitänyt ja onko se jo toteutettu. Tämän jälkeen siirryttiin hieman laajempaan kokonaisuuteen. Yrityksiltä haluttiin selvittää, miten ne ovat SEPA:an valmistautuneet ja mitkä ovat olleet maksuliikenteen merkittävimmät muutokset. Tämän jälkeen haluttiin tietää, missä vaiheessa Suomessa toimivat pankit ovat SEPA:n suhteen ja ennen kaikkea, millaiset ovat niiden SEPA-valmiudet. Tämä nähtiin tarpeelliseksi selvittää, koska pankkien valmiudet liittyvät suoraan yritysten SEPA-valmiuksiin. Seuraavaksi yrityksiltä tiedusteltiin uuden SEPA-järjestelmän toimivuutta suhteessa edeltävään järjestelmään ja haluttiin tuoda esille sen hyötyjä ja haittoja. Lisäksi haluttiin selvittää koko SEPA-hankkeen hyötyjen ja kustannusten suhdetta. Kyselyn loppupuolella kysyttiin, miten yritykset ovat läpivieneet SEPA-projektin ja onko SEPA:sta ollut riittävästi informaatiota. Lopuksi haluttiin vielä selvittää, ovatko kohdeyritykset siirtyneet jo käyttö-

mään kuluttajalle suunnattua e-laskutuspalvelua. Tämä ei varsinaisesti liity tutkimuksen pää-tarkoituksen selvittämiseen, mutta kyseinen asia on ollut vahvasti esillä SEPA- asiassa. Sen vuoksi sitä haluttiin tiedustella. Haastattelukysymykset esitetään liitteessä yksi.

5.2.3 Perustelut valitulle tutkimusmenetelmälle

Tutkimuksessa hyödynnetään laadullista tutkimusta, koska se soveltuu parhaiten tutkittavalle ilmiölle. Tutkimuksessa haluttiin saada kattavaa tietoa vastaajien omista näkemyksistä ja ajatuksista. Tutkimuksen tiedonkeruumenetelmäksi valittiin sähköpostin välityksessä tapahtuva haastattelu. Tutkimuksessa oli tarkoitus haastatella yritysten edustajia henkilökohtaisesti paikan päällä, mutta tätä metodia yritykset pitivät epämieluisana. Lisäksi yritysten ajanpuute oli osasyynä siihen, ettei kasvokkain tehtävää haastattelua toteutettu. Tämän takia aineistonkeruumuotona käytettiin sähköpostin välityksellä tapahtuvaa haastattelua. Nämä lähtökohdat huomioon ottaen tutkimuskysymykset pyrittiin muotoilemaan niin, ettei niihin voi vastata yhdellä sanalla. Valittu metodi oli kummallekin osapuolelle mieluisampi ja se säästi sekä aikaa että rahaa. Omasta mielestäni saatu aineisto oli riittävä. Kasvokkain tapahtuvalla haastattelulla haastateltavat voivat kokea tilanteen painostavaksi. Sähköpostihaastattelussa sitä vaaraa ei synny. Sähköpostihaastattelussa vastaajien tiedot käsiteltiin luottamuksellisesti. Kyselyn lähteissä mainitaan ainoastaan yritysten ja haasteltavien nimet; toki haasteltavien luvilla.

5.3 Aineiston analyysin tekniikat

Laadullisessa tutkimuksessa analyysin vaiheet koostuvat kahdesta vaiheesta; havaintojen pelkistämisestä ja arvoituksen ratkaisemisesta. Havaintojen pelkistämisessä voidaan erottaa kaksi eri osaa. Ensimmäisenä vaiheena on aineiston tarkastelu. Aineistoa tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota vain siihen, mikä on teoreettisen viitekehyksen ja kulloisenkin kysymysasettelun kannalta olennaista. Toisena vaiheena on havaintojen yhdistäminen. Tehdyt havainnot yhdistetään yhdeksi havainnoksi tai harvemmaksi havaintojen joukoksi. Toinen vaihe onkin laadullisessa analyysissä arvoituksen ratkaiseminen. Tätä voidaan myös nimittää tulosten tulkinnaksi. (Alasuutari 1999, 39-44.)

Tutkimuksen vastausten saavuttua niitä silmäiltiin alustavasti ja tehtiin pienimuotoisia havaintoja. Lisäksi katsottiin, onko kaikkiin kysymyksiin saatu vastaus. Tämän jälkeen saatu tutkimusaineisto litteroitiin eli kirjoitettiin puhtaaksi analyysijä varten. Sitten aineisto luettiin perusteellisesti läpi ja siitä tehtiin havainnoiteja. Myös tutkimusta edeltäviä havaintoja

käytettiin apuna. Litteroituun aineistoon merkittiin kiinnostavia ja huomioita herättäviä asioita. Analyysissä käytettiin apuna teemoittelua ja tutkimusongelman alakysymysten avulla aineisto pyrittiin käymään johdonmukaisesti läpi. Ymmärtämiseen pyrkivä lähestymistapa soveltuu parhaiten kyseisen tutkimuksen analyysitavaksi, sillä siinä tavallisesti käytetään laadullista tutkimusotetta ja päätelmien tekoa (Hirsjärvi ym. 2005, 212). Haastattelun perusteella kerättyä aineistoa pyrittiin peilaamaan teoriaan ja edellisiin SEPA:n liittyviin tutkimuksiin.

5.4 Tutkimuksen tulokset

Kuten jo mainitsin, sähköpostin välityksellä tapahtuvan tiedonkeruun toimivuus hieman arvelutti etukäteen. Saadut vastaukset olivat kuitenkin hyviä ja yritysten edustajat olivat selvästi järjestäneet itselleen aikaa oman työpäivänsä keskellä. Vastauksia oli pohdittu huolellisesti ja rehellisesti.

Tutkimustulokset koostuvat viiden eri yrityksen antamista vastauksista. Tutkimuksen tulososiossa esitetään tutkimuksen tuottamat tulokset. Tulokset ovat jaettu seitsemään eri osa-alueeseen. Nämä osa-alueet ovat seuraavat: yritysten suhtautuminen SEPA:n tuloon, SEPA:n tuomat merkittävimmät muutokset, erillisten SEPA-suunnitelmien käyttö yrityksissä, yritysten konkreettinen valmistautuminen kyseiseen ilmiöön, Suomessa toimivien pankkien SEPA-valmius, SEPA:n hyödyt ja haitat sekä e-laskutuksen käyttö yrityksissä. Kyselylomakkeen kysymykset peilasivat näitä osa-alueita. Tutkimustulosten keskeinen anti selostetaan mahdollisimman yksinkertaisesti ja selkeästi. Tässä osiossa tutkimuksista ei vielä tehdä johtopäätöksiä, eikä saatuja tutkimustuloksia vielä verrata aiempiin tutkimuksiin. Tutkimustulosten tarkasteluun ja johtopäätösten esittelyyn paneudutaan myöhemmässä vaiheessa. (Hirsjärvi ym. 2005, 244.)

5.4.1 Yritysten suhtautuminen SEPA:n tuloon

Kyselyyn vastanneet yritykset ovat kuulleet SEPA-hankkeesta ensimmäisen kerran vuosia sitten. Kaikki vastaajayritykset ovat tiedostaneet yhtenäisen euromaksualueen tulevan vuonna 2008. SEPA-hanke lanseerasi itsensä 28.1.2008, kun ensimmäiset perusmaksuliikepalvelut otettiin käyttöön. Yritysten hyvä tietämys SEPA:sta heti vuonna 2008 kertoo siitä, että yhteistyöpankkien tiedotus ja informaatio on ollut riittävää. Yritykset ovat itse olleet aktiivisia. Ne myös ovat pitäneet itsensä ajan tasalla tulevasta uudistuksesta. Tämä tieto ei kuitenkaan kerro, milloin yritykset ovat alkaneet tehdä SEPA:n liittyviä uudistuksia. Se ei näin ollen kerro yritysten todellista aktiivisuutta SEPA-hankkeen suhteen.

SEPA-hanke herättää valituissa kohdeyrityksissä ristiriitaisia tuntemuksia. Suurin osa vastanneista pitää SEPA:n tuloa positiivisena asiana ja se herättää yrityksissä jopa mielenkiintoa. Jotkut yrityksistä ovat tiedostaneet SEPA:n mahdollisuudet jo sen alkuvaiheessa; esimerkiksi EU-alueen maksuliikenteen yhtenäistymisen myötä. Muut vastaajista kokivat SEPA:n tulon pakollisena pahana lisätöiden ja kustannusten vuoksi; varsinkin siirtymävaiheen aikana 2008-2010. Osa yrityksistä juuri pelkäsi taloushallintouudistuksien jälleen lisääntyvän, kun edellisistä on äskettäin selvitty. Monet yritykset ovat kuitenkin jo tottuneet taloushallinnon uudistuksiin, koska taloushallintojärjestelmät kehittyvät ja muuttuvat jatkuvasti. SEPA ei kuitenkaan herätä yrityksissä paniikkia, vaan siihen on suhtauduttu rauhallisin mielin.

5.4.2 SEPA:n merkittävimmät muutokset

Yritysten mielestä SEPA:n tulon merkittävimmät muutokset järjestelmänäkökulmasta ovat uuden XML-standardin, kansainvälisen tilinumeron (IBAN) ja pankin yksilöivän tunnuksen (BIC) käyttöönoton edellyttämät taloushallintojärjestelmien päivitykset ja uusien ohjelmien hankinnat sekä maksuaineistoa tuottavien maksuliikenneohjelmien päivittäminen. Näille yrityksille kansainvälinen tilinumero (IBAN) ja pankin yksilöivä tunnus (BIC) eivät ole tullut uutena asiana, koska kaikilla vastanneilla yrityksillä on kansainvälistä liiketoimintaa. Nämä edellä mainitut tunnuksot ovat olleet pakollisia EU- ja ETA-maiden välisissä euromaksuissa jo vuodesta 2007 alkaen. Nämä uudet tunnuksot on kuitenkin lisättävä laskulomakkeille ja asiakasrekistereihin, jotta maksuja voidaan vastaanottaa uudella tavalla. Tämä sen vuoksi, koska jatkossa kotimaanmaksut ovat IBAN-muodossa ja kansalliset tilinumerot tulevat poistumaan.

5.4.3 Erillisten SEPA-suunnitelmien käyttö yrityksissä

Erillisen SEPA-suunnitelman teko yhteiseen euromaksualueeseen siirtymisestä on suurten yritysten kohdalla tarpeellinen, sillä erilaisia taloushallinto- ja maksujärjestelmiä voi olla runsaasti päivitettävänä. Yritysten tulee valita ohjelmistotoimittajat tarjoamaan näitä uusia ohjelmistoja ja pankkien kanssa tulee sopia uusien maksuliikepalveluiden käyttöönotosta. Henkilöstö tulee kouluttaa SEPA-osaaviksi. Yritysten on hyvä aikatauluttaa nämä prosessin vaiheet, jotta SEPA:an siirtyminen ei jää viime metreille. Neljä vastanneista yrityksistä on jo tehnyt erillisen SEPA-suunnitelman ja kahdella vastaajalla suunnitelma on jo toteutettu. Muilla vastaajilla suunnitelma etenee aikataulun mukaisesti ja on toistaiseksi pitänyt. Yhden yrityksen kohdalla SEPA:n aloitusta on siirretty moneen kertaan, mutta nyt varsinainen päätös hankkeen aloittamisesta on tehty.

5.4.4 Yritysten konkreettinen valmistautuminen SEPA:an

Tässä vaiheessa vain kaksi vastaajista on päivittänyt kaikki taloushallintojärjestelmät ja maksuliikenneohjelmistot SEPA-yhteensopiviksi. Lisäksi toinen järjestelmiä päivittäneistä yrityksistä on kurssittanut taloushallintoyksikön henkilöstön ja koko muu henkilökunta on koulutettu uusien järjestelmien ja ohjelmien käyttöön syksyllä 2009. Jo järjestelmät päivittäneiden yritysten kohdalla SEPA:sta koituvat höydyt ovat nopeammin saatavilla eikä yrityksille tule painiikkia saada ohjelmistoja päivitettyä tämän vuoden aikana. Kahdessa muussa yrityksessä järjestelmiä ollaan päivittämässä SEPA-muotoon tällä hetkellä. Yksi vastaajista aloittaa SEPA-päivitykset vasta syksyllä 2010.

Suurin osa yrityksistä ei edes aio hyödyntää ohjelmistotalojen konversiopalveluja. Tästä esimerkkinä on teoriassa mainittu muunnin-työkalu. Yritykset haluavat, että omat järjestelmät tuottavat suoraan SEPA-maksuaineistoa. Tarkoituksena kuitenkin on, että omat taloushallintojärjestelmät tuottavat jatkossa suoraan SEPA-maksuaineistoa muunnin-työkalun sijaan. Suurin osa yrityksistä on tämän tiedostanut ja ohjelmistotalot ovat tuoneet sen hyvin esille. Yksi vastaajista on kuitenkin sopinut erään pankkiyhteysjärjestelmätoimittajan kanssa, että toimittaja vastaa maksumateriaalin konvertoinnista SEPA-muotoon. Yrityksen omiin taloushallinto- ja maksujärjestelmiin ei tässä vaiheessa kosketa, mutta todennäköisesti jo tämän vuoden loppupuolella omat järjestelmät tuottavat suoraan SEPA-maksuaineistoa.

5.4.5 Suomessa toimivien pankkien SEPA-valmius

Jotta yritykset pystyvät hyödyntämään ja käyttämään omia päivitettyjä taloushallintojärjestelmiä ja maksuliikenneohjelmistoja, täytyy pankeilla olla uudet maksuliikennepalvelut tuotannossa ja yritysten saatavilla. Suomessa toimivien pankkien SEPA-valmiudet ovat herättäneet kyselyyn vastanneissa yrityksissä ristiriitaisia tuntemuksia. Kahden vastaajan mielestä suomalaisten pankkien valmiudet ovat hyvät, eikä valittamiseen ole aihetta. Muiden vastaajien mielestä Suomessa toimivien pankkien väliset erot SEPA-palveluiden kehityksessä ovat kuitenkin havaittavissa. Kaikki pankit eivät ole samassa aikataulussa, mikä hankaloittaa yritysten siirtymistä SEPA-aikaan. Tutkimukseen vastannut, jo järjestelmäpäivitykset tehnyt yritys odottaa, että päivitettyjä järjestelmiä pystytään hyödyntämään ja käyttämään, kunhan pankit alkavat tarjota SEPA-palveluita. Yritysten mielestä ne pankit, jotka ovat kehitystyössä siirtymisessä SEPA:an muita pankkeja edellä, saavat siitä suuren edun asiakkaiden tehdessä pankkivalintojaan.

5.4.6 SEPA:n hyödyt ja haitat

Kaikkien vastanneiden yritysten mielestä SEPA:sta koituu alkuvaiheessa liian suuret kustannukset suhteessa hyötyihin. Tämä on ihan ymmärrettävää, sillä SEPA:n hyöty konkretisoituu yrityksille vasta myöhemmässä vaiheessa. Vaikka kustannukset voivat olla suuret järjestelmäpäivitysten ja henkilöstökouluttamisen myötä, SEPA-investointi on tehtävä. Suurin osa vastanneista tämän ymmärtää. Suurin osa yrityksistä näkee SEPA:n mahdollisuutena parantaa kassanhallintaa ja maksuliikenteen prosesseja. Tällöin tulevaisuuden höydyt ovat suuremmat, kuin kustannukset SEPA:an siirtymisestä. Yritysten mielestä maksuliikenteen yhtenäistäminen on hyvä asia. Merkittävää on se, että sekä kotimaan- että ulkomaanmaksujen protokolla yhtenäistyy. Näin ollen ulkomaanmaksut pienenevät ja maksujen perillemeno nopeutuu. Lisäksi yritykset toivovat, että pankkien kilpailutus lisääntyy, jotta hinnat tulevat edullisemmaksi. Näin ollen yrityksen kustannukset alenevat. Kaikki vastaajayritykset eivät kuitenkaan osaa arvioida SEPA:n tulosta koituvia hyötyjä ja mahdollisuuksia. Tämän takia hyötyjen ja kustannusten suhteeseen ei osata ottaa kantaa.

Vastanneet yritykset ovat löytäneet myös haittapuolia SEPA:sta. Kotimaan maksuliikenteessä ei tule tapahtumaan varsinaisia muutoksia, joten höytyjäkään ei siitä yritykselle koidu. Tämä ei kuitenkaan aivan täysin vastaajayrityksiä koske, sillä ne toimivat kotimaan lisäksi myös kansainvälisillä markkinoilla. Pankit edelleen tarjoavat useissa maissa erilaisia lisäpalveluita helpottamaan maksamista, joten SEPA:n todellinen höyty jää yritysten mielestä nähtäväksi. Lisäksi yrityksiä arveluttaa yrityksen ja yksityishenkilön välinen SEPA-suoraveloituspalvelu, koska palveluun on liitetty peruutusmahdollisuus ja näin ollen sen toimivuus epäilyttää.

5.4.7 E-laskituksen käyttö yrityksissä

Kuten jo aikaisemmin on todettu, yrityksiä epäilyttää SEPA-suoraveloituksen toimivuus. Suomessa toimivat pankit ovat suositelleet yrityksille suoraveloituksen korvaamista kuluttajalle suunnatulla e-laskulla, joka on paljon kustannustehokkaampi ja riskittömämpi vaihtoehto. Yrityksiltä haluttiin selvittää, onko heillä jo tällainen laskutustapa käytössä. Neljällä vastaajayrityksellä on jo käytössä kuluttajille suunnattu e-lasku. Yhdellä vastaajista se otetaan käyttöön vuoden 2010 aikana.

Tutkimukseen vastanneista yrityksistä osa päivittää ja osa on jo päivittänyt omat järjestelmänsä SEPA-aikaan. Yrityksiltä on lopuksi haluttu selvittää, onko SEPA:sta ollut riittävästi informaatiota sen siirtymäaikana ja miten nämä yritykset ovat kokeneet SEPA-projektin kokonaisuudessaan. Kaikkien vastaajien mielestä informaatiota on ollut riittävästi. Pääosin SEPA:an liittyvää tietoa on saatu pankeilta. Suurin osa vastaajista on läpivienyt projektia mie-

lenkiinnolla. Tämä kertoo siitä miten yritysten SEPA-projektien edetessä se tulee koko ajan tutummaksi ja laajemmin ymmärretyksi. Lisäksi sen tuomat mahdollisuudet tiedostetaan koko ajan paremmin. Joillekin yrityksille SEPA:an siirtymisessä vaikeuksia aiheuttaa se, että pankit eivät vielä pysty tarjoamaan kaikkia SEPA-palveluita ja että kaikki ohjelmistotalot eivät vielä kykene tarjoamaan versiopäivityksiä. Yritykset ovat kuitenkin olleet maltillisia.

5.5 Tutkimuksen luotettavuus

Kaikissa tutkimuksissa pyritään arvioimaan tehdyn tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa apuna voidaan käyttää erilaisia mittaus- ja tutkimustapoja. Tutkimuksen luotettavuutta voidaan tutkia selvittämällä tutkimuksen reliabiliteettia (toistettavuutta) ja validiteettia (pätevyyttä). (Hirsjärvi ym. 2005, 216.)

Laadullisella tutkimuksella saadaan syvällistä, mutta ei kovin yleistettävää tietoa (Alasuutari 1999, 231). Laadullisella tutkimuksella saadut tutkimustulokset eivät ole yleistettävissä kaikkiin yrityksiin, koska otos on pieni. Näin ollen se ei kerro kokonais kuvaa, vaan perustuu ainoastaan näiden valittujen yritysten tarkasteluun.

5.5.1 Reliabiliteetti

Reliabiliteetti on luotettavuuden mittari. Se tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta. Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa siis sen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia, mikä tekee tuloksista luotettavia. Reliabiliteetti voidaan todeta monella tavalla. Esimerkiksi, jos kaksi arvioijaa päätyy samanlaiseen tulokseen, voidaan tulos todeta reliaabeliksi. Tulosta voidaan pitää luotettavana, jos samaa henkilöä tutkitaan eri tutkimuskerroilla, ja saadaan sama tulos. (Hirsjärvi ym. 2005, 216.)

Laadullinen tutkimus ei välttämättä täytä niin sanottua toistettavuusvaatimusta. Tutkimuksessa saadut tulokset perustuvat haastateltavien omiin näkemyksiin ja mielipiteisiin aiheesta. Saadut vastaukset voivat olla täysin erilaiset, jos kysely suoritettaisiin uudelleen eri kohde-ryhmälle. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että tutkimus ei olisi luotettava.

Tutkimukseen valittu metodi voi vaikuttaa tulosten reliabiliteetin arvioinnissa. Omassa tutkimuksessa päädyttiin käyttämään sähköpostin välityksellä tapahtuvaa haastattelua kasvokkain tapahtuvan haastattelun sijaan. Tämä johtui siitä, että valitut kohdeyritykset eivät pitäneet mieluisana vaihtoehtona kasvotusten tapahtuvaa haastattelua. Yritysten ajanpuutteen vuoksi päädyttiin sähköpostihaastatteluun. Sähköpostihaastattelussa voi olla vaarana, että saadut tulokset ovat suppeampia, ja lisäkysymysten esittäminen haastateltavalle on hankalampaa.

Kasvokkain tapahtuvalla haastattelulla saadut tulokset voivat olla laajempia ja yksityiskohtaisempia ja haastattelijan on helpompi täydentää esitettyjä kysymyksiä lisäkysymysten kautta. Näin ollen tutkimustulokset olisivat voineet olla hieman erilaiset, mutta eivät välttämättä yhtään sen paremmat. Haluan painottaa, että käytettyyn tutkimusmenetelmään ei pystytty vaikuttamaan, joten sähköpostihaastattelu oli ainoa vaihtoehto tutkimusaineiston keräämistä varten. Vaihtoehtoisen menetelmän hyödyntäminen ei kuitenkaan varsinaisesti huononna saattujen tulosten luotettavuutta, sillä ne ovat yhtä lailla totuudenmukaisia kuin kasvokkain tapahtuvalla haastattelulla saavutetut tulokset.

5.5.2 Validiteetti

Toinen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin liittyvä käsite on validiteetti. Se tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin. Se kertoo, onko tutkimus pätevä. (Hirsjärvi ym. 2005, 216.)

Tutkimuksessa oli tarkoitus selvittää, miten valitut yritykset suhtautuvat SEPA:n tuloon, miten ne ovat siihen valmistautuneet sekä mitkä ovat SEPA:n hyödyt ja haitat. Tutkimuskysymykset on rakennettu niin, että niillä saadaan vastaukset asetettuun tutkimusongelmaan. Sähköpostihaastattelulla saatiin vastaukset juuri edellä esitettyihin kysymyksiin. Mielestäni yritykset ovat ymmärtäneet esitetyt tutkimuskysymykset juuri niin, kuin olen ne esittänyt. Esitetyt kysymykset ja saadut vastaukset eivät näin ollen ole olleet ristiriitaisia. Vastausten tulkinta on aina tutkijasta itsestään kiinni, ja on tutkijan vika, mikäli vastauksia ymmärretään väärin. Väärin ymmärretyssä kyselyssä tulokset eivät ole valideja. Tekemässäni tutkimuksessa vastaukset olivat selkeitä ja ymmärrettäviä, joten niiden tulkitsemisessa ei virheitä ole syntynyt. Tosin ei voida todistaa, ovatko yritykset varmasti todella sitä mieltä mitä ovat ilmoittaneet vai halutaanko vastauksia hieman kaunistella. Voivathan yritykset esimerkiksi pelätä yksityis-suojan rikkoutumista. Tutkimusaineisto voi osaltaan vaikuttaa tutkimukseen validiteettiin. Tekemässäni tutkimuksessa saatu aineisto on kaikin puolin riittävä, joten sitä voidaan pitää validina.

Sähköpostihaastattelussa on se etu, että yritykset ovat voineet rauhassa miettiä antaakseen mahdollisimman totuudenmukaisia vastauksia. Vastausaikaa on annettu riittävästi. Lisäksi etuna voidaan pitää sitä, että kritisoitavat asiat pystytään tuomaan paremmin ja häpeilemättä esille, verrattuna niiden sanomiseen haastattelijalle suoraan. Kyseessä ei kuitenkaan ole täysin yleistettävä tieto. Tämän pohjalta näkisin, että saadut tutkimustulokset ovat valideja ja totuudenmukaisia, ja ne mittaavat juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata.

5.6 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tutkimuksen päätarkoituksena oli selvittää, miten SEPA vaikuttaa suomalaisten kansainvälisten yritysten maksuliikenteeseen. Asetettuun tutkimusongelmaan on saatu vastaus laadullista tutkimusotetta käyttäen. Tutkimuksessa on mielestäni hyvin saatu vastaus siihen, miten yritykset ovat suhtautuneet SEPA:an, miten ja missä vaiheessa yritykset ovat siihen valmistautuneet sekä mitä hyötyjä ja haittoja SEPA:sta heidän mielestään koituu. Saadut tutkimustulokset tukevat aiempia SEPA:an liittyviä tutkimuksia, mutta täysin vedenpitävää vertailua ei voida suorittaa. Seuraavaksi tarkastellaan saatuja tuloksia ja niistä tehdään omia johtopäätöksiä.

Suurin osa vastaajista kokee SEPA:n tulon mielekkäänä ja positiivisena uudistuksena. SEPA:an positiivisesti suhtautuvat yritykset ovat todennäköisesti ymmärtäneet SEPA:n tuomat mahdollisuudet ja hyödyt liiketoiminnalleen. Lisäksi tapa, jolla yritykset SEPA:n kokevat voi osittain kummuta siitä, mikä on ollut yhteistyöpankkien panos ja miten ne ovat hoitaneet SEPA:n tiedonkulun pankkien ja yritysten välillä. Pankkien on esimerkiksi hyvä painottaa yrityksille SEPA:sta koituvien hyötyjen ja mahdollisuuksien kirjoa. Basware Oyj:n tekemässä SEPA-tutkimuksessa todettiin, että valtaosa yrityksistä mieltää SEPA:n positiivisena ilmiönä ja sen vaikutukset on jo tiedostettu.

Tutkimuksessani kaksi vastaajaa viidestä suhtautui SEPA:an hieman skeptisesti. Vastaaajayritykset, jotka ovat kokeneet SEPA:n negatiivisena lisääntyvän työmäärän ja kustannusten vuoksi, eivät välttämättä ymmärrä sen laajuutta ja sen tuomia etuja yrityksen maksuliikenteelle. Baswaren tekemässä tutkimuksessa loput vastaajista pitivät SEPA:a pakollisena pahana. Epäilevä suhtautuminen SEPA:an voi johtua siitä, etteivät yritykset halua investoida valtavia määriä uudistukseen ja alkaa opetella uusia toimintatapoja. Uudistukset voivat myös herättää pelkoa yrityksissä ja vanhoista tutuista toimintamalleista on hankala luopua. Tässäkin korostuu pankkien merkitys SEPA:sta tiedottamisessa yritysasiakkailleen. Merkittävänä osana yritysten negatiiviseen suhtautumiseen SEPA:an voi olla maailmanlaajuinen taantumavaihe. Yritykset ovat painineet talousahdingossa, eivätkä tämänkaltaiset uudistukset välttämättä miellytä niitä, vaikka ne pitkällä tähtäimellä toisivatkin säästöjä. Tämä on tutkijan oma teoria.

SEPA:n tuomat merkittävimmät investoinnit yrityksille ovat taloushallintojärjestelmien ja maksuliikenneohjelmistojen hankinnat ja päivitykset. Vastaukset olivat odotettavissa, sillä kyseiset muutokset ovat merkittävimmät SEPA:a toteutettaessa. Tässä vaiheessa isojen organisaatioiden kohdalla tehtävät muutokset ovat äärimmäisen tärkeitä tiedostaa laajalti näissä yrityksissä, koska SEPA:n takaraja tulee jatkuvasti lähemmäksi. Näin myöhäisessä vaiheessa SEPA ei enää saisi tulla yllätyksenä yrityksille. Tosin tämä vaihtoehto varsinkin isojen organisaatioiden kohdalla on täysin utopistinen.

Neljä vastaajayrityksistä on tehnyt erillisen SEPA-suunnitelman yhteiseen euromaksualueeseen siirtymisen avuksi. Yritykset ovat havainneet, että ilman erillistä SEPA-suunnitelmaa eivät suuret organisaatiot kykene mallikkaasti suoriutumaan SEPA:an siirtymisestä. Suunnitelmien teko kertoo siitä, että vastaajayritykset ovat tiedostaneet hyvin, kuinka teknisesti laajasta uudistuksesta on kyse. Lisäksi tehdyn suunnitelman ansiosta yrityksen on helpompi toteuttaa SEPA:an siirtyminen. Kyseisillä yrityksillä suunnitelma on tehty tarkasti ja huolellisesti, joten tällöin se on edennyt aikataulun mukaisesti. Isojen organisaatioiden aktiivisuus johtuu todennäköisesti siitä, koska ne hyötyvät SEPA:sta eniten. Myös Basware Oyj:n tekemän selvityksen mukaan suurin osa suurista organisaatioista on tehnyt erillisen SEPA-suunnitelman ja vuosi vuodelta suunnitelmien määrä yrityksissä on lisääntynyt. Tutkimuksessani yhden vastaajan kohdalla SEPA:an siirtymistä on jatkuvasti siirretty eteenpäin. Tämä voi johtua siitä, että siirtymäaika on kolme vuotta, ja sen toteutusta on haluttu venyttää mahdollisimman pitkälle.

Vastaajayritykset ovat SEPA:an valmistautumisessa ja sen toteuttamisessa eri vaiheissa. Vaikka kyseessä ovat suuret organisaatiot, vain kahdella vastaajalla on tehty tarvittavat SEPA-päivitykset järjestelmiin. Tämä herättää hieman hämmennystä. Koska nämä kaksi yritystä ovat SEPA-siirtymisessä pitkällä, saavat ne nopeammin SEPA:sta koituvat hyödyt itselleen, koska maksuliikenne tehostuu ja tulee edullisemmaksi. Lisäksi näissä yrityksissä ei paniikkiin ole tarvetta vuoden 2010 takarajan lähestyessä ja suuriin ponnistuksiin SEPA-päivitysten osalta ei ole syytä ryhtyä. Kahden muun vastaajayrityksen järjestelmiin tehdään tarvittavia päivityksiä tällä hetkellä. Tämä on positiivista. Tosin suurin osa Suomessa toimivista yrityksistä päivittää järjestelmänsä SEPA-muotoon vasta vuoden 2010 aikana, joten kohdeyritysten vastaukset eivät ihmetytä. Tämä tietää kuitenkin vuodelle 2010 ruuhka-aaltoa päivitysten osalta.

Yhden vastaajan tavoitteena on aloittaa päivitysten tekeminen omiin järjestelmiin vasta syksyllä 2010. Kyseisen yrityksen kohdalla SEPA:n takaraja on kuitenkin tiedostettu. Kiire voi tämän yrityksen kohdalla yllättää, koska suurin osa yrityksistä tekee SEPA-päivitykset samana vuonna 2010. Näin ollen ulkopuolista SEPA-osaamista ei välttämättä ole riittävästi tarjolla. Lisäksi ohjelmistotalojen resurssit voivat olla rajalliset. Siirtyminen on voinut myös viivästyä, jos alkuvaiheessa ei ole tarpeeksi panostettu SEPA-suunnitelmien tekoon eikä omaa siirtymistä SEPA-aikaan ole aikataulutettu tarkasti. Tämän yrityksen kohdalla SEPA:a ei välttämättä ole pidetty kovin tärkeänä, ja SEPA:n tuomien muutosten laajuutta ei ole tiedostettu. Jo aikaisemmin todetun globaalien taantumien tuomat paineet ja yritysten taloudellinen ahdinko ovat voineet olla osasyynä yritysten SEPA-projektin siirtymiselle vuoden 2010 puolelle. Tämä on tietysti ymmärrettävää. Joillekin yrityksille lisäkustannukset ja työmäärän lisääntyminen ovat voineet aiheuttaa mielenkiinnottomuutta SEPA:a kohtaan, ja näin ollen ne ovat siirtäneet sen toteuttamisen vuoden 2010 puolelle.

Baswaren tutkimus todentaa, että suurin osa yrityksistä ei ole päivittänyt omia taloushallintojärjestelmiä ja maksuliikenneohjelmistoja SEPA-yhteensopiviksi. Lisäksi eurooppalaisen The Financial Service Clubin tekemän tutkimuksen mukaan yritykset eivät ole valmistautuneet SEPA:an siirtymiseen, koska ne eivät koe siitä olevan hyötyä liiketoiminnalleen. Tämä näkökulma on havaittavissa Suomessa.

Muunnin-työkalun käyttö yrityksissä on siirtymäaikana ollut vähäistä, lukuun ottamatta yhtä vastaajajaritystä. Tämä kertoo siitä, että yritykset ovat tiedostaneet muunnin-työkalun toimivan apuna vain SEPA-siirtymäaikana, ja että heti sen jälkeen yritysten omien järjestelmien tulee tuottaa suoraan SEPA-maksuaineistoa. Muunnin-työkalua valmistavat ohjelmistotalot ovat onnistuneet hyvin markkinoidessaan sitä yrityksille. Baswaren tutkimuksen mukaan joka kolmas isoista organisaatioista käyttää apuna SEPA-muunninta. Tämä on hieman ristiriidassa saamieni tulosten kanssa, mutta omat tutkimustulokseni ole täysin yleistettävissä käytetyn menetelmän johdosta.

Suomessa toimivien pankkien SEPA-valmiudet ovat herättäneet vastaajajarityksissä ristiriitaisia tunteuksia. Kolme viidestä vastaajasta havaitsi selvästi Suomessa toimivien pankkien väliset erot. Kaksi muuta vastaajaa pitivät pankkien valmiuksia hyvinä. Eroavat mielipiteet riippuivat luultavimmin siitä, mikä yhteistyöpankki yrityksellä on ollut käytössä ja kuinka hyvällä mallilla tämän pankin SEPA-valmius on. Yritykset, jotka vastasivat pankkien valmiuksien olevan hyvät, ovat todennäköisesti saaneet palvelua pankeilta, jotka ovat SEPA:ssa edellä muita pankkeja. Kuitenkin kaikkien vastaajien mielestä Suomessa toimivien pankkien SEPA-valmiudet ovat hyvät verrattuna muihin eurooppalaisiin pankkeihin. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että suomalaisessa pankkitoiminnassa on hyvin edistysellinen palvelutaso verrattuna muuhun Eurooppaan. Tämä vuoksi SEPA:an siirtymisen ei pitäisi olla kovin haastavaa Suomessa toimiville pankeille. Suomessa toimivat pankit ovatkin SEPA-kehityksen kärkimaita koko Euroopassa. Saaduista vastauksista on kuitenkin nähtävissä se, että osa yrityksistä on ollut aktiivisia SEPA:n suhteen. Joidenkin yritysten valmius kuitenkin heikkenee, sillä eräät pankit hidastelevat SEPA-palveluiden kehityksessä ja niiden tarjoamisessa yritysasiakkailleen. Baswaren tekemässä tutkimuksessa reilusti yli puolet vastaajista mieltää suomalaisten pankkien SEPA-valmiudet hyväksi. Kyseinen tutkimus myös todentaa, että yritysten SEPA-valmiuden siirtyminen vuoden 2010 puolelle on osittain pankkien SEPA -palveluiden kehityksessä hitauden syytä.

Valtaosa vastaajista on mieltänyt SEPA:n tuomat hyödyt liiketoiminnalleen. Yritysten mielestä tärkeimmät SEPA:sta koituvat hyödyt ovat mahdollisuus parantaa kassanhallintaa ja maksuliikenteen prosesseja. Lisäksi maksuliikenteen yhtenäistymisen myötä koti- ja ulkomaanmaksujen välillä ei enää ole eroja. Tämä tarkoittaa sitä, että ulkomaanmaksujen kustannukset pienenevät ja niiden välitys nopeutuu. SEPA:n myötä pankkien välinen kilpailu tulee kiristymään, koska maksujenvälityksessä on käytössä yhtenäinen formaatti ja näin ollen palveluntarjoajat pystyvät tarjoamaan samoja palveluja koko SEPA-alueella. Lisäksi palveluiden hinnat

tulevat yhdenmukaistumaan SEPA:n myötä. Vastaaajayritykset ovat suuria ja kansainvälisiä organisaatioita, joille SEPA:sta koituvat hyödyt ovat paremmin havaittavissa verrattuna pelkästään kotimaanmarkkina- alueella toimiviin yrityksiin. Kaikki vastaaajayritykset eivät kuitenkaan osaa mieltää SEPA:sta koituvia hyötyjä ja mahdollisuuksia liiketoiminnalleen. Tämä voi johtua osittain siitä, että yrityksille ei vielä ole konkretisoitunut uusien maksupalveluiden käyttö. Niistä koituvat edut tulevat yritysten tietoon paremmin vasta niitä käytettäessä.

Vastaaajayritykset ovat löytäneet SEPA:sta haittapuolia. SEPA ei varsinaisesti tule vaikuttamaan kotimaamakuliikenteeseen, joten höyryjäkään kotimaanmaksuista ei yritykselle koidu. Tämä ei kuitenkaan täysin vastaaajayrityksiä koske, sillä ne toimivat kotimaan lisäksi kansainvälisillä markkinoilla. Useisiin maihin jää edelleen erilaisia lisäpalveluita helpottamaan maksamista, joten SEPA:n todellinen höyry jää yritysten mielestä nähtäväksi. Tämä näkökulma on kiinnostava, sillä eri maiden maakohtaisten lisäpalveluiden mahdollisuus hankaloittaa jonkin verran uusien palveluiden yhdenmukaisuutta. Lisäksi yritykset ovat nostaneet esille yrityksen ja yksityishenkilön välisen SEPA-suoraveloituspalvelun. Tämä palvelu arveluttaa yrityksiä, koska palveluun on liitetty peruutusmahdollisuus. Lisäksi sen toimivuus epäilyttää. Uuden suoraveloituspalvelun haittapuolen esille tuominen vastauksissa on ollut odotettavissa, koska siihen liittyy monia epävarmuustekijöitä. Se kertoo siitä, että uutta suoraveloituspalvelua ei välttämättä kovin herkästi hyödynnetä yrityksissä juuri näiden epäkohtien vuoksi. Nykyisin suoraveloitusta käyttävät laskuttajayritykset tulevat korvaamaan sen todennäköisesti e-laskutukseen perustuvalla palvelulla.

Kohdeyrityksiltä haluttiin selvittää, onko heillä jo käytössä kuluttajalle suunnattu e-laskutuspalvelu. Neljä vastaaajaa on jo liittynyt järjestelmiinsä tällaisen kuluttajalle suunnattuun e-laskutuspalveluun. E-laskutuksen suosio vastanneiden keskuudessa voi johtua siitä, koska siihen on vaivatonta siirtyä. Se on koko ajan yleistynyt laskutustapa. Kyseistä laskutustapaa hyödyntäville yritykselle se antaa kilpailuetua asiakkaan tehdessä laskuttajayrityksvalintojaan, sillä monet kuluttajista haluavat jatkossa laskut suoraan sähköisesti verkkopankkiin. Yritykset ovat mieltäneet e-laskutuksen käteväksi laskutustavaksi ja varsinkin suurissa organisaatioissa (muun muassa tutkimuksen yritykset) siitä koituvat edut on jo tiedostettu. Yritykselle e-laskutuksen käyttö luo turvaa, sillä myyntisaamiset pysyvät varmasti yrityksen tilillä loppuun asti. SEPA-suoraveloituspalvelussa taas saamisen pysyminen pankkitilillä on epävarmaa. Tässä viitataan jo mainittuun maksajan peruutusmahdollisuuteen. E-laskun suosioon yrityksissä voi vaikuttaa se, ettei yritysten tarvitse perustaa suoraveloitusvaltakirjoille omaa valtakirjarekisteriä, jota jouduttaisiin hallinnoimaan.

Yritysten vastauksista voidaan päätellä, että SEPA-projekti on läpiviety suhteellisen onnistuneesti ja että yritykset ovat osoittaneet siihen kiinnostusta. Lisäksi informaation määrä on ollut riittävää ja pääosin sitä on saatu yhteistyöpankeilta. Tämä kertoo siitä, että SEPA-tiedotus on ollut hyvää tai ainakin parantunut loppuun päin mentäessä. Tosin joidenkin suo-

malaisten SEPA-pankkien uusien SEPA-palveluiden keskeneräisyys on hankaloittanut yrityksiä siirtymään SEPA- aikaan. Tämä voi olla kiinni pankin olemassa olevista resursseista. Vastajayritykset ovat kuitenkin suhtautuneet hidasteluihin rauhallisesti, vaikka paine uusien järjestelmien ajan tasalle saattamisesta on kova liiketoiminnan toimivuuden vuoksi.

Tehty tutkimus lisäsi tietoa tutkittavalla alueella, sillä yritykset menevät koko ajan eteenpäin SEPA-hankkeessa ja näiden yritysten tilanne muuttuu jatkuvasti. Tällä tutkimuksella saatiin ajankohtaista ja totuudenmukaista tietoa yritysten tämänhetkisestä tilanteesta. Tekemäni tutkimus todentaa ja tukee hyvin aikaisempia SEPA:an liittyviä tutkimuksia sekä tutkimuksen pohjana käytettyä teorian viitekehystä.

5.7 Tutkimuksen hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaiheet

Tehdyn tutkimuksen tuloksista nousi esille yritysten epäilevä suhtautuminen uuteen suoraveloituspalveluun. Laskuttajayritykset ovat mieltäneet sen epähyödylliseksi palveluksi. Tämä tieto hyödyttää pankkeja. Tämän vuoksi pankkien tulee vieläkin voimakkaammin painottaa aikaisemmin suoraveloitusta hyödyntäneille laskuttajayrityksille e-laskutuksen mahdollisuutta ja siitä koituvia etuja.

Lisäksi saaduista vastauksista nousi esiin eri maiden maakohtaisten lisäpalveluiden tarjonta. Eri maat pystyvät tarjoamaan lisäpalveluita uusien SEPA-palveluiden tukemiseksi sekä oman palvelutason turvaamiseksi. Tämän takia yritysten mielestä SEPA:n todellinen hyöty jää arvoitukseksi. Kyseinen näkökulma huomioon ottaen kansallisia lakeja voitaisiin parantaa ja yhdenmukaistaa uudella direktiivillä. Tällöin kansallisille lisäpalveluille ei ole tarvetta. Kuitenkin hieman arveluttavaa on, pystytäänkö niin yhdenmukaista direktiiviä luomaan saati toteuttamaan.

Tutkimustuloksista nousi esiin merkittävänä asiana joidenkin suomalaisten pankkien hidas kehitys SEPA:ssa. Tämä tarkoittaa sitä, että palvelut eivät ole olleet kaikilla pankeilla käytössä tai ne ovat keskeneräisiä. Tämän seurauksena niitä ei ole voitu tarjota yrityksille ja näin ollen yritykset eivät ole voineet siirtyä SEPA-aikaan. Tästä on hyötyä SEPA-aktiivisille pankeille, koska yritysasiakkaat todennäköisesti hyödyntävät juuri näitä yhteistyöpankkeinaan.

Yritykset käyttävät uusia SEPA-palveluita ja niihin liittyviä järjestelmiä ja ohjelmistoja myös siirtymäajan jälkeen. Tällöin voitaisiin suorittaa uusia jatkotutkimuksia esimerkiksi siitä, miten uudet järjestelmät ovat toimineet ja kuinka nopeasti SEPA:sta koituvat hyödyt ovat yrityksille tulleet. Olisi mielenkiintoista selvittää, ovatko yritykset hyödyntäneet uutta kansainvälistä suoraveloituspalvelua vai onko se suosiolla jätetty pois. Yrityksiltä, jotka ovat ottaneet suoraveloituspalvelun käyttöön, voitaisiin tiedustella sen toimivuutta ja myös testata uuteen suoraveloituspalveluun liittyviä hypoteeseja. Tällä viitataan esimerkiksi väittämään, onko ky-

seisen palvelun käytöstä enemmän haittaa vai hyötyä. Lisäksi voitaisiin selvittää pelkästään kotimaan markkina-alueella toimivien yritysten näkemyksiä SEPA:sta. Voitaisiin esimerkiksi tiedustella, kuinka paljon SEPA:sta koituu kuluja näille yrityksille, sillä hyötyjen tiedetään jäävän minimaalisiksi.

Omassa tutkimuksessani selvitettiin Suomessa toimivien pankkien SEPA-valmiuksia. Olisi mielenkiintoista tutkia, mitkä pankit ovat muita edellä ja mistä se mahdollisesti johtuu. Tästä näkökulmasta saisikin aivan uudenlaisen tutkimuksen. SEPA:a voitaisiin tutkia esimerkiksi kuluttajien ja ohjelmistotalojen kannalta. SEPA koskettaa useita eri tahoja ja siitä voisi saada aikaan vielä monia kiinnostavia tutkimuksia.

Lähteet

Kirjat ja vastaavat painetut julkaisut

Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. 3.painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Berndtson, E. 2005. Poliittika tieteenä. Johdatus valtio-opilliseen ajatteluun. 10.painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Hirsjärvi, S., Remes P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. 11.painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Sähköiset lähteet

Basware Oyj. 2010a. SEPA:n vuosi 2010 - suomalaisorganisaatiot siirtyvät euromaksualueeseen. Viitattu 26.2.2010.

http://www.basware.com/FI/News_and_Events/news/Pages/2010_02_04_sepa.aspx

Basware Oyj. 2010b. Tutkimustulokset. Viitattu 25.3.2010.

http://www.basware.com/FI/Our_Solutions/maksuautomaatio/sepa/syksy/Pages/default.aspx

Euromoney. 2006. Corporate perspective on SEPA: SAP. Huhtikuu 2006. Euromoney.

Euroopan keskuspankki.2006. Yhtenäinen euromaksualue (SEPA): Yhtenäiset pienten maksujen markkinat. Viitattu 15.10.2009.

http://www.ecb.int/pub/pdf/other/sepa_brochure_2006fi.pdf

Euroopan keskuspankki.2007. Maksupalveludirektiivi. Viitattu 2.3.2010.

<http://www.ecb.int/press/pr/date/2007/html/pr070424.fi.html>

Euroopan komissio. 2009a. Talous- ja rahaliitto. Viitattu 17.2.2010.

http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/emu/index_fi.htm

Euroopan komissio. 2009b. Tilisiirto EU-maasta toiseen kotimaan hinnoin. Viitattu 16.2.2010.

http://ec.europa.eu/finland/news/press/101/10865_fi.htm

Euroopan komissio. 2010. Euro. Viitattu 17.2.2010.

http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/index_fi.htm

Europa. 2005. EU:n yhtenäinen maksualue: maksaminen maasta toiseen helpottuu. Viitattu 4.2.2010.

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/1514&format=HTML&aged=1&language=FI&guiLanguage=en>

Europa. 2009. Lissabonin sopimus. Sopimus 2000-luvun Euroopalle. Viitattu 17.2.2010.

http://europa.eu/lisbon_treaty/index_fi.htm

European Payment Council. 2010. What is EPC? Viitattu 4.2.2010.

http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=what_is_epc

Finanssialan Keskusliitto. 2008. Yhtenäisen euromaksualueen toteutuminen Suomessa. Suomen kansallinen SEPA- siirtymäsuunnitelma. 28.1.2008. Finanssialan Keskusliitto FC.

Finanssialan Keskusliitto. 2009a. E-laskusanomat. Viitattu 11.2.2010. <http://www.e-lasku.info/>

Finanssialan Keskusliitto. 2009b. Maksupalveluihin liittyvä lainsäädäntö. Viitattu 1.10.2009.
http://www.fkl.fi/www/page/fk_www_1292

Finanssialan Keskusliitto. 2009c. SEPA, yhtenäinen euromaksualue yrityksille. Finanssialan Keskusliitto.

Finanssialan Keskusliitto. 2009d. Yhtenäinen euromaksualue SEPA PK- yritykselle. Finanssialan Keskusliitto.

Finanssialan Keskusliitto. 2010. Yhtenäinen euromaksualue SEPA. Viitattu 12.2.2010.
http://www.fkl.fi/www/page/fk_www_4538

JKN Consulting. 2010. Muuntotyökalut SEPA ja XML-maksuaineiston muuntamisessa. Viitattu 16.3.2010. http://www.jknc.fi/sepa_muuntimet

Katila, H. 2010. Käytännön kokemuksia SEPA- muutoksista. Basware Oyj. Viitattu 30.3.2010.
www.yrittajat.fi/File/77b5077a-b16b-4cc6.../Sepa%20Hannu%20Katila.ppt

Kesko Oyj. 2009. Kesko. Viitattu 15.3.2010.
<http://www.kesko.fi/index.asp?id=FF60B08E63C34667A8261A0B08FC2365>

Logica. 2009. SEPA- siirtymän tavoitteet häilyvät -eurooppalainen tutkimus paljastaa yritysten laimean kiinnostuksen 24.11.2009. Viitattu 25.3.2010. <http://www.logica.fi/we-are-logica/media-centre/news/2009/sepa/>

Luoto, M. 2008. SEPA on selvää säästöä. Taloussanomien 9.5.2008. Viitattu 15.2.2010.
<http://www.talouselama.fi/sivullinen/article167625.ece>

Nordea. 2008. SEPA, valmistautuminen yhtenäiseen euromaksualueeseen. Viitattu 11.11.2009.
http://www.nordea.com/sitemod/upload/Root/Cash_Management/SEPA_fact_sheet_FI.pdf

Nordea. 2010. Maksupalveludirektiivi. Viitattu 10.3.2010.
<http://www.nordea.com/Yritykset+ja+yhteis%C3%B6t/Cash+Management/Maksut/Maksupalveludirektiivi/1066122.html>

OP-Pohjola. 2009. Uusia palveluita SEPA- maksamiseen Pohjolassa. Viitattu 3.3.2010.
<https://www.pohjola.fi/pohjola?cid=331217574&srcpl=4>

OP-Pohjola. 2010. Maksuliikenneuutiset, helmikuu 2010. Viitattu 11.3.2010. OP-Pohjola.

OpusCapita. 2005-2009a. SEPA- sanastoa. Viitattu 5.2.2010.
<http://www.opuscapita.fi/campaign.asp?viewID=153>

OpusCapita. 2005-2009b. SEPA- siirtymäturva. Viitattu 21.2.2010.
<http://www.digipaper.fi/opuscapita/38769/>

Sampopankki. 2009a. Mitä kannattaa huomioida? Viitattu 20.11.2009.
<http://www.sampopankki.fi/fi-fi/Sivut/sepa/MitaYrityksenKannattaaHuomioida/Pages/MitaYrityksenKannattaaHuomioida.aspx>

Sampopankki. 2009b. Suurimmat hyödyt ja hyötyjät. Viitattu 20.11.2009.
<http://www.sampopankki.fi/fi-fi/Sivut/sepa/SuurimmatHyodytJaHyotyjat/Pages/SuurimmatHyodytJaHyotyjat.aspx>

Stockmann Oyj Abp. 2009. Stockmann-konserni. Viitattu 15.3.2010.
<http://www.stockmann.com/group/fi/>

Suomen Pankki. 2004. Yhtenäinen euromaksualue (SEPA). Viitattu 15.10.2009.
<http://www.bof.fi/fi/rahoitusmarkkinat/kehityshankkeet/sepa.htm>

Valio Oy. 2010. Valio syntyi laadun valvojaksi. Viitattu 15.3.2010.
<http://www.valio.fi/portal/page/portal/Valioyritys/Yritystieto/Historiaa>

Veho Group Oyj. 2008. Veho-konserni. Viitattu 15.3.2010. <http://www.veho.fi/konserni.asp>

Julkaisemattomat lähteet

Henkilö X. 2010. Rahoitusjohtajan sähköpostihaastattelu 23.2.2010. Vaatetusalan yritys.

Kurki, H. 2010. Kassapäällikön sähköpostihaastattelu 19.2.2010. Kesko Oyj. Helsinki.

Laakso, P. 2010. Rahoituspäällikön sähköpostihaastattelu 22.2.2010. Stockmann Oyj Abp. Helsinki.

Lintunen, M. 2010. Taluspäällikön sähköpostihaastattelu 19.2.2010. Valio Oy. Helsinki.

OP-Pohjola. 2008. Yhteinen euromaksualue SEPA. Tulostettu 20.8.2009. Sisäiset intranet-sivustot.

Sandell, R. 2010. Rahoituspäällikön sähköpostihaastattelu 19.2.2010. Veho Group Oyj. Vantaa.

Sutka, T. 2009. Yrityskonttorin johtajan haastattelu 8.2.2009. Sampopankki Oyj. Helsinki.

Sutka, T. 2010. Yrityskonttorin johtajan tiedonanto 5.1.2010. Sampopankki Oyj. Helsinki.

Kuvat, taulukko ja kuvio

Kuva 1: Yrityksen ja pankin välinen rahaliikenne nykyisessä ja uudessa järjestelmässä (Katila 2010).	18
Kuva 2: Yrityksen ja pankin välinen rahaliikenne käyttäessä muunnin-työkalua (Katila 2010).	18
Taulukko 1: SEPA yksinkertaistaa yrityksen maksuliikennettä tilisiirroissa (Finanssialan Keskusliitto 2009d, 2).	21
Kuvio 1: Vastausten jakaantuminen organisaatioissa (Basware Oyj 2010b).	33

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake 1	56
Liite 2. Kyselylomake 2.	57
Liite 3. Käsiteluettelo	58
Liite 4. Kohdeyritysten esittely.....	60

Liite 1. Kyselylomake 1.

Kyselylomake, joka on lähetetty yrityksille.

1. Yrityksen nimi, haastateltavan nimi. Onko yrityksellänne kansainvälistä liiketoimintaa?
2. Milloin kuulitte SEPA -hankkeesta ensimmäisen kerran? Mitä ajatuksia se silloin herätti?
3. Oletteko tehneet erillisen SEPA -suunnitelman? Mikäli olette tehneet suunnitelman, onko suunnitelma pitänyt ja toteutettu?
4. Millä tavalla yrityksenne on konkreettisesti valmistautunut SEPA:n tuloon? (Pääperiaatteet, merkittävimmät muutokset)
5. Millaisiksi arvioisitte Suomessa toimivien pankkien valmiuden SEPA:n tulossa?
6. Miten arvioisitte uuden SEPA -järjestelmän toimivuuden suhteessa edeltävään järjestelmään. (Hyötyjen ja haittojen vertailu)
7. Mitä ajattelette SEPA:n hyötyjen ja kustannusten suhteesta? Alku -ja myöhemmässä vaiheessa.
8. Millaisia ajatuksia SEPA -hanke Teissä herättää tällä hetkellä? Onko SEPA:sta ollut riittävästi informaatioita? Miten olette kokeneet SEPA -projektin kokonaisuudessaan?
9. Oletteko harkinneet kuluttajan E-laskutukseen siirtymistä vai onko se jo Teillä käytössä?

Liite 2. Kyselylomake 2.

Sampopankki Oyj:n yritysjohtajan haastattelu

1. Millä tavalla SEPA vaikuttaa tai tulee vaikuttamaan maksuliikenteeseen?
2. Mitkä ovat olleet SEPA:n tulon hyödyt/haitat?
3. Järjestelmä käytännöllisyys/käytettävyys?
4. Millä tavalla SEPA:n tulo on helpottanut maksuliikennettä?
5. Mitä kritisoitavaa SEPA:sta löytyisi?

Liite 3. Käsiteluettelo

BIC (Bank Identifier Code) on pankin osoite, jonka avulla pankki tunnistetaan. Siitä käytetään myös nimeä SWIFT Code, SWIFTkoodi. Koodin pituus on joko 8 tai 11 merkkiä, joista kuusi ensimmäistä merkkiä on aina kirjaimia ja loput kirjaimia ja/tai numeroita. (OpusCapita 2005-2009a.)

EBA (Euro Banking Association) on pankkien välisten maksujen selvitys- ja katteensiirtopalveluita tarjoava palvelukeskus (OpusCapita 2005-2009a).

EMV, Europay Mastercard Visa -standardi on uusille sirupohjaisille, kansainvälisesti yhteiskäyttöisille maksukorteille (OpusCapita 2005-2009a).

EPC (European Payments Council) on eurooppalaisten pankkien yhteinen päättävä elin Euroopan laajuisissa maksuliikenneasioissa. EPC:n tarkoituksena on tukea ja edistää yhtenäisen euromaksualueen luomista. (OpusCapita 2005-2009a.)

EU-maksu on euromääräinen, EU:n jäsenvaltioiden, Islannin, Norjan ja Liechtensteinin välillä tai sisällä suoritettava tilisiirto. Se välitetään kotimaisen tilisiirron hinnalla. (OpusCapita 2005-2009.)

FTP (File Transfer Protocol) on tiedostojen siirron yhteyskäytäntö (Finanssialan Keskusliitto 2008, 18).

IBAN (International Bank Account Number) on kansainvälisen tilinumeron esitystapa. Tilinumeron tunnistaa numerosarjan alussa olevasta kaksikirjaimisesta maatunnuksesta. Sen pituus vaihtelee maittain. Suomessa IBAN on FI -alkuinen ja on 18 merkkiä pitkä. (OpusCapita 2005-2009a.)

Maksupalveludirektiivi (Payment Service Directive, PSD) on Euroopan komission valmisteleva, maksupalveluita koskevan lainsäädännön yhtenäistävä direktiivi. Se on toteutettava kaikkien EU-jäsenmaiden kansalliseen lainsäädäntöön. (OpusCapita 2005-2009a.)

PATU on pankkien asiakasyhteyksien tietoturva. PATU:lla tunnistetaan asiakas ja pankki sekä suojataan yritysten ja yhteisöjen sekä pankin välisten aineistojen muuttumattomuus. PATU:lla ei voi salata aineistoa. PATU soveltuu huonosti XML-aineistojen suojaukseen. (Finanssialan Keskusliitto 2008, 19.)

PE-ASH (Pan-European Automated Clearing House) on eurooppalaisten pankkien välisen maksuliikkeen clearingjärjestelmä (OpusCapita 2005-2009a).

PKI- tunniste (Public Key Infrastructure) on julkisen avaimen menetelmä, jossa varmenteet muodostavat ketjuja, joiden pohjalta yritykset ja henkilöt voivat luottaa toisiinsa (OpusCapita 2005-2009a).

SEEBACH on Suomessa toimivien maksuliikennepankkien ja suurimpien pohjoismaisten pankkien yhdessä EBA:n kanssa käynnistämä projekti pankkien välisen selvityksen ja katteensiirron menetelmien kehittämiseksi (OpusCapita 2005-2009).

SEPA (Single Euro Payments area) on yhtenäinen euromaksualue, joihin kuuluu 32 maata: EU-maat sekä Norja, Islanti, Liechtensteinin, Sveitsi ja Monaco (OpusCapita 2005-2009a).

STEP2-järjestelmä on EBA:n eräsiirtopohjainen vähittäismaksuja välittävä maksujärjestelmä (Finanssialan Keskusliitto 2008, 19).

UNIFI (ISO 20022) XML- Standardi, jota on sovittu käytettävän yhtenäisissä eurooppalaisissa tilisiirroissa ja suoraveloituksissa sekä asiakasyhteyksien eurooppalaisessa standardoinnissa (OpusCapita 2005-2009a).

Web Services on W3C-organisaation ylläpitämä, kansainvälisiin standardeihin perustuva tiedonsiirtomenettely. Web Services on myös pankkien maksuliike-palveluissa (mm. SEPA - tilisiirrossa) käytetty uusi yritysten yhteys- ja turvakäytäntö. (OpusCapita 2005-2009a.)

Liite 4. Kohdeyritysten esittely

Valio Oy on Suomen johtava meijerialan yritys. Valiolla on vahva asema lähimarkkinoillaan Venäjällä, Ruotsissa ja Baltiassa. Valiolla on tytäryhtiöt myös USA:ssa, Belgiassa ja Kiinassa. Tuotevalikoimaan kuuluu nykyään noin 1 000 tuotetta. Valio-konsernin liikevaihto vuonna 2008 oli 1 844 miljoonaa euroa. Liikevaihdosta lähes 30 prosenttia kertyy ulkomaantoiminnoista. Työntekijöitä yrityksellä oli vuonna 2008 Suomessa ja ulkomailla keskimäärin 4 375 henkilöä. (Valio Oy, 2010.)

Kesko Oyj on johtava kaupan alan palveluyritys ja arvostettu pörssiyhtiö. Keskon ketjutoimintaan kuuluu noin 2 000 kauppaa Pohjoismaissa, Baltiassa, Venäjällä ja Valko-Venäjällä. Kesko toiminta keskittyy ruoka-, käyttötavara-, rauta- sekä auto- ja konekauppaan. Keskon liikevaihto vuonna 2008 oli noin 9 600 miljoonaa euroa. Kesko ja K-ryhmän kaupat työllistävät yhdessä noin 50 000 henkilöä kahdeksassa maassa. (Kesko Oyj 2009.)

Stockmann Oyj Abp on suomalainen vähittäiskauppaa harjoittava pörssiyhtiö. Osakkeenomistajia on noin 44 000 ja henkilöstön määrä lähes 15 000. Konsernin liikevaihto vuonna 2009 oli kaksi miljardia euroa. Stockmannin kolme liiketoimintayksikköä ovat tavarataloryhmä sekä muotikaupan myymäläketjut Lindex ja Seppälä. Stockmann-konsernin myymäläketjut toimivat Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Venäjällä, Virossa, Latviassa, Liettuaassa, Tšekissä, Slovakiassa, Ukrainassa ja Saudi-Arabiassa. (Stockmann Oyj Abp 2009.)

Veho Group Oyj on Suomen johtava autokaupan konserni, joka toimii myös Baltiassa ja Ruotsissa. Veho perustettiin vuonna 1939 Mercedes-Benzin maahantuojaksi Suomeen. Tänä päivänä konsernin liiketoiminta koostuu sekä henkilöautojen että hyötyajoneuvojen maahantuonnista, vähittäismyynnistä ja huoltotoiminnasta. Vuonna 2008 konserni liikevaihto oli 1 194 miljoonaa euroa ja henkilöstön määrä joulukuun 2008 lopussa oli 2 374. (Veho Group Oyj 2008.)